

PAŹDZIERNIK 10 (144)2000

Miejska Biblioteka Publiczna
w Białej Podlaskiej
DZIAŁ INFORMACJI, BIBLIOGRAFII
I WIEDZY O REGIONIE
ul. Warszawska 12a
21-500 Biała Podlaska
tel. (083) 343-61-11

Oddział w Grabanowie

ISSN 1233-8494

DORADZTWO ROLNICZE

Cena 1,2 zł

Strachy polne 2000 czytaj s.20

Spis treści

VAT w rolnictwie.....	3
Formy opodatkowania.....	4
Ceny ziemi.....	6
Jak rolnicy wykorzystują kredyty....	7
Wyznaczanie optymalnego terminu zbioru.....	9
Śnieć karłowa zagraża plantacjom pszenicy ozimej.....	10
Roślinom potrzeba wapna.....	11
Róże róże róże.....	11
Żywienie loch i odchów prosiat....	13
Jak jedzą tak się zacielają.....	14
Porady pszczelarskie.....	14
Konkurs ZIELONE LATO 2000 rozstrzygnięty.....	15
Dlaczego wspólnie lepiej.....	16
Rolnik potrafi.....	16
Gminne dożynki - Tuczn 2000.....	17
Dożynkowi goście w Kodniu.....	18
Dożynki gminne w Komarówce.....	18
Sztuka ludowa w cenie.....	19
Strachy polne 2000.....	20
Co to jest przedsiębiorczość.....	22
Paszporty roślin.....	23
Finalista z Derewicznej.....	24
Bobry w dolinie Bugu.....	26

O ołówku i wieńcach dożynkowych

Są tacy, co wychodzą na swoje. Jak oni to robią? O przykłady wcale nie trudno. W tegorocznej edycji Agroligi do finału w oddziale Grabanów doszło gospodarstwo drobiarskie Marianna Mirńczuka. (s. 24) W konkursie "Zielone lato" zwyciężyło gospodarstwo agroturystyczne Alicji i Janusza Maciejewskich. (s. 15) Jan i Teresa Krupińscy też znaleźli sposób: on produkuje mleko w klasie extra, ona uprawia kwiaty na suche bukiety. (s.16) A ileż sposobów zarabkowania znajdują twórcy ludowi! (s. 19)

Jednakże udane inicjatywy gospodarcze zależą od używania bardzo ważnego narzędzia: ołówka. "Gospodarować z ołówkiem w rękę" - powtarzają ekonomiści. Radzą oni, jak używać kredyty, preferencyjne. (s. 6) Nie sztuka jednak wziąć pieniądze. Stawiają też zasadnicze pytanie: "Jak rolnicy wykorzystują kredyty?" (s. 7) Okazuje się - że kiepsko. Tylko co dziesiąty kredytobiorca dokonuje w swoim gospodarstwie istotnych zmian!

To ważne narzędzie - ołówek - doradza, że opłaca się gospodarować wspólnie. Wracamy zatem do tematu grup producenckich. Dlaczego się opłaca, co powoduje, że ta forma jest wciąż mało popularna? (s. 16)

Każdy wie, że na wsi nie samo rolnictwo może być źródłem dochodu. Czy jednak każdy urodził się przedsiębiorcą? Trzeba zatem uzupełnić

swoje wiadomości na temat "Co to jest przedsiębiorczość. (s. 22) Jakie podatki się płaci za różne produkty wytworzone na terenach wiejskich. (s. 4) Jakie stawki VAT obowiązują w rolnictwie. (s. 3).

Jak zwykle stale jest obecne w naszym miesięczniku doradztwo ekonomiczne. Od żywienia loch zależy w dużej mierze opłacalność tuczu trzody chlewnej. Jaka locha - takie prosięta. (s. 13) Podobnie z krowami. Zbilansowane ich żywienie uchroni przed stratami wydajności w rozrodzie. (s. 14)

Dla sadowników mamy obszerną informację o wyznaczaniu optymalnego terminu zbioru jabłek. Opłaca się określać go precyzyjnie, mimo, że kosztuje to trochę zachodu. (s. 8).

Plantatorzy pszenicy ozimej winni zapoznać się z sygnalizowanym przez WIOR problemem śnieci karłowej. Jest to bowiem choroba kwarantannowa podlegająca obowiązkowemu zwalczaniu.

Na koniec - powspominajmy dożynki. Były wojewódzkie, gminne, parafialne, powiatowe. Lubimy dożynki. Jedni mogą sobie poprzemawiać, drudzy wykonują wspaniałe wieńce jak ich matki ich babki uczyły, zespoły śpiewają i tańczą, a zabawy trwają do białego rana. I to potrzebne. Przeczytajmy, jak się to odbyło w Tuczn (s. 17), Komarówce (s. 18) i Kodniu. (s. 18).

Anna Truskolaska

Uwaga Rolnicy

Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lublinie z/s w Końskowoli Oddział w Grabanowie organizuje szkolenia dla rolników w zakresie zakupu środków ochrony roślin zaliczanych do I i II klasy toksyczności dla ludzi oraz wykonywania zbiegów ochrony roślin na plantacjach towarowych. Wymóg posiadania takowego przeszkolenia wynika z treści ustawy o ochronie roślin.

Szkolenie jest 2-dniowe. Odpłatność 35 zł/osobę.

Zainteresowane osoby proszone są o kontakt osobisty lub telefoniczny do Powiatowych Zespołów Doradztwa Rolniczego - adresy i telefony na przedostatniej stronie.

Nadmieniamy również, że istnieje możliwość zorganizowania szkolenia 1-dniowego ale tylko dla zainteresowanych rolników ukończeniem kursu na wykonywanie zabiegów ochrony roślin na plantacjach towarowych - bez możliwości zakupu środków ochrony roślin zaliczanych do I i II klasy toksyczności dla ludzi.

VAT w rolnictwie

Od 4 września obowiązują nowe zasady opodatkowania podatkiem od towarów i usług w rolnictwie, wprowadzone przepisami ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym i ustawy o opłacie skarbowej (Dz. U. Nr 68, poz. 805).

Stawki podatku VAT obowiązujące na podstawowe towary i usługi nabywane do produkcji rolnej:

0%

☆ środki do produkcji rolnej (nawozy sztuczne, środki ochrony roślin, pasze treściwe, preparaty weterynaryjne, sznurek do maszyn rolniczych itp.),

☆ maszyny, urządzenia i narzędzia rolnicze i dla gospodarki leśnej (z wyłączeniem akumulatorów oraz filtrów paliwa, oleju i powietrza oraz wkładów do tych filtrów) zaliczone do grupy SWW 082,

☆ przyczepy ciągnikowe rolnicze i ciągniki rolnicze,

☆ zespoły i części ciągników rolniczych,

☆ książki, czasopisma,

3%

☆ materiał siewny i hodowlany,

☆ nieprzetworzone produkty rolne,

7%

☆ materiały i roboty budowlane,

☆ usługi związane z użytkowaniem maszyn, urządzeń i narzędzi dla gospodarki rolnej, leśnej i ogrodniczej,

☆ usługi związane z ciągnikami rolniczymi,

☆ jak również usługi związane z naprawą i regeneracją zespołów i części do ciągników rolniczych oraz sprzętu rolniczego, leśnego i ogrodniczego,

22%

☆ nośniki energii (paliwa silnikowe, oleje opałowe, węgiel, koks, energia elektryczna i ciepła, gaz),

☆ folie,

☆ maszyny i urządzenia sortujące i chłodnicze,

☆ opakowania,

☆ usługi telekomunikacyjne.

Zwolnione od podatku VAT są usługi w m.in. w zakresie rolnictwa oraz wynajem maszyn i urządzeń rolniczych, a także usługi weterynaryjne.

Rozliczanie podatku VAT na zasadach ryczałtowych

Status rolnika ryczałtowego może posiadać każdy dokonujący sprzedaży nieprzetworzonych produktów rolnych pochodzących z własnej działalności rolniczej, jeżeli nie jest zobowiązany do prowadzenia (zgodnie z ustawą o rachunkowości) ksiąg rachunkowych.

Sprzedaż nieprzetworzonych produktów rolnych dokonywana przez rolników ryczałtowych jest zwolniona z podatku VAT. Grupa towarów, które mogą korzystać z ryczałtu została ograniczona przedmiotowo. Oznacza to, że rolnik może sprzedawać na zasadach ryczałtu tylko towary ujęte w załączniku Nr 8 do ustawy. Są to następujące produkty rolne:

☆ ryby oraz pozostałe zwierzęta wodne żywe oznaczone symbolem (SWW: 2342),

☆ ryby słodkowodne świeże i mrożone (SWW: 2343-1,-2),

☆ miód pszczeli standaryzowany (SWW: 2549-4),

☆ produkty upraw polowych i łąkowych (SWW: 40), z wyłączeniem produktów konsumpcyjnych z roślin innych stref klimatycznych (SWW: 4035),

☆ produkty ogrodnictwa (SWW: 41), z wyłączeniem owoców południowych (SWW: 4133),

☆ produkty hodowli (SWW: 42),

☆ produkty gospodarki leśnej i łowieckiej (SWW: 43), z wyjątkiem drewna liściastego, iglastego i egzotycznego (SWW: 4311, 4312, 4319).

Rolnicy sprzedający towary inne niż wymienione produkty rolne (np. drewno, mięso surowe) nie są uprawnieni do zastosowania przy sprzedaży zwolnienia od podatku VAT, przewidzianego w systemie ryczałtowym.

Zasady funkcjonowania systemu ryczałtowego były szczegółowo omówione w numerze wrześniowym naszego czasopisma.

Opracowała K. Laskowska

AGRONOM

Jasionka 5, 21-200 Parczew

tel. 354-18-22, tel/fax 355-05-22

☆ Pasze i koncentraty Hendrix

☆ Nawozy Hydro

☆ Śruta sojowa i rzepakowa

☆ Wyposażenie budynków inwentarskich

☆ Folia do kiszzonek

☆ Doradztwo zootechniczne

Nowo otwarty punkt sprzedaży w Łuzkach k/Łosic !

ZAPRASZAMY

Formy opodatkowania

Opodatkowanie na zasadach ogólnych

Jest to forma wymagająca prowadzenia ścisłej ewidencji księgowej, składania comiesięcznych zeznań podatkowych do urzędu skarbowego. Zaletą jest możliwość dokonywania odpisu kosztów od uzyskanych przychodów.

W przypadku rozpoczęcia działalności należy w terminie 7 dni powiadomić urząd o założeniu księgi przychodów i rozchodów.

Rozliczając się z urzędem skarbowym, za podstawę obliczenia podatku dochodowego przyjmuje się dochód, czyli różnicę pomiędzy przychodami ze sprzedaży a kosztami ich uzyskania, po uwzględnieniu remanentów oraz ewentualnych odliczeń.

Podatek dochodowy od osób fizycznych obliczany jest wg skali. Są trzy skale: 19% - do kwoty 32 736 zł, 30% - od kwoty 32 736 do 65 472 zł i 40% - powyżej kwoty 65 472 zł. Przy dochodzie do kwoty 32 736 zł podatek wynosi 19% minus kwota wolna od podatku 436,20 zł. Oznacza to, że przy dochodzie rocznym nie przekraczającym kwoty 2 295,79 zł, podatek wynosi 0 zł.

Podatek zryczałtowany od przychodów ewidencjonowanych

Temu opodatkowaniu podlegają przychody z pozarolniczej działalności gospodarczej, o których mówi ustawa o podatku dochodowym, w tym również gdy ta działalność jest prowadzona w formie spółki cywilnej osób fizycznych zwana dalej "spółką". Dotyczy on również przychodów rolników prowadzących gospodarstwo rolne:

- ze sprzedaży piasku, żwiru, kamieni, gliny, torfu i innych minerałów wydobywanych z gruntów należących do gospodarstwa,
- z usług świadczonych osobiście lub

z udziałem członków rodziny w zakresie przewozu mleka do punktu skupu, zrywki i wywozu drewna z lasu do punktów przeładunkowych oraz przewozu dzieci do szkół,

- z usług o charakterze agrotechnicznym i przewozowym, świadczonych na rzecz kół łowieckich,
- także osób fizycznych z tytułu świadczenia usług hotelarskich, z działalności gospodarczej w zakresie wytwórczości ludowej i artystycznej.

Ta forma opodatkowania wymaga od podatnika prowadzenia ewidencji księgowej w specjalnej księdze. Wzór księgi określa urząd skarbowy i w nim można nabyć księgi tego typu. Za podstawę obliczenia podatku przyjmuje się uzyskany przychód z prowadzonej działalności. Np. dla usług ryczałt wynosi 8,5% kwoty przychodów. Podatek w tej wysokości wpłaca się do 20 każdego następnego miesiąca przekazem pocztowym na konto urzędu skarbowego.

Aby opodatkować się w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych, należy dokonywać bieżących zapisów przychodów w księdze ewidencji. W ciągu 7 dni po dokonaniu pierwszego wpisu trzeba zawiadomić urząd skarbowy. Księgę ewidencji wypełnia się sukcesywnie w miarę uzyskiwania kolejnych przychodów. Dokumentację należy przechowywać przez okres 5 lat. Ta forma opodatkowania jest korzystna dla osób, których działalność nie jest związana z ponoszeniem wysokich kosztów, nie ma tutaj możliwości ich odliczania.

Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych wynosi:

- 8,5% przychodów z działalności usługowej,
- 5,5% przychodów z działalności wytwórczej, robót budowlanych lub przewozów ładunków taborem samochodowym o ładowności powyżej 2t,

- 3% przychodów z działalności gastronomicznej, z działalności usługowej w zakresie handlu.

Podatek zryczałtowany w formie karty podatkowej

Dotyczy podatników prowadzących działalność np. usługową, wytwórczo-usługową, gastronomiczną.

Kwota podatku, jaki należy co miesiąc przekazać do urzędu skarbowego, nie jest zależna od wielkości dochodu podatnika. Osoby decydujące się na kartę podatkową zwolnione są z obowiązku prowadzenia ksiąg, składania zeznań podatkowych i deklaracji o wysokości uzyskanego dochodu oraz wpłacania zaliczek na podatek dochodowy. Podatnicy ci jednak obowiązani są wydawać na żądanie klienta rachunki i faktury oraz przechowywać kopie tych rachunków i faktur przez 5 lat, licząc od końca roku, w którym wystawiono rachunek.

By zostać płatnikiem zryczałtowanego podatku w formie karty należy:

- złożyć wniosek w urzędzie skarbowym o objęcie opodatkowaniem w tej formie,
- przy prowadzeniu działalności nie można korzystać z usług osób nie zatrudnionych przez siebie na podstawie umowy o pracę oraz z usług innych przedsiębiorstw i zakładów, chyba że chodzi o usługi specjalistyczne,
- małżonek podatnika nie może prowadzić działalności w tym samym zakresie.

Wysokość podatku dochodowego w formie karty podatkowej ustala się według stawek miesięcznych właściwych dla danego zakresu działalności określonych na podstawie stanu zatrudnienia.

W przypadku rozpoczęcia działalności w ciągu roku podatkowego, podatek w formie karty podatkowej za okres od dnia rozpoczęcia działalności do końca pierwszego miesiąca pobiera się w wysokości 1/30 miesięcznej należności za każdy

dzień. W razie przerwy w prowadzeniu działalności w danym roku podatkowym, nie jest pobierany podatek w wysokości 1/30 miesięcznej należności za każdy dzień przerwy. Przerwa musi jednak trwać nieprzerwanie 10 dni, a podatnik powinien zawiadomić urząd skarbowy w terminie trzech dni od dnia jej rozpoczęcia i dnia jej zakończenia.

Opodatkowanie w tej formie upraszcza rozliczanie z fiskusem i pozwala płacić mały podatek. Jest korzystne dla osób, których działalność nie wymaga ponoszenia wysokich kosztów. Słabą stroną wyboru tej formy opodatkowania jest niemożność odliczania jakichkolwiek kosztów oraz zatrudnienie ściśle określonej do zakresu działalności liczby osób.

Kwota wysokości rocznych dochodów wolna od podatku - 2 295,79 zł.

Kwota należności z tytułu zlecenia zawartej z osobą nie będącą pracownikiem płatnika, opodatkowana w 2000r. 20% ryczałtem - 120 zł.

Stawka podatku dochodowego od osób prawnych w 2000 r. wynosi 30%.

W 2001r. i 2002 r. - 28%, 2003r. - 24%, 2004r. - 22%.

Alina Żurkowska

Skala podatkowa w 2000 roku

Podstawa obliczenia podatku w złotych		Podatek wynosi
Ponad	do	
	32 736	19% podstawy obliczania minus kwota 436,20 zł
32 736	65 472	5 783 zł 64 gr + 30% nadwyżki ponad 32 736 zł
65 472		15 604 zł 44 gr + 40% nadwyżki ponad 65 472 zł

Odliczenia od podatku w 2000r.

Maksymalne kwoty odliczeń wydatków poniesionych na:

Zakup przyrządów i pomocy naukowych, programów komputerowych, wydawnictw fachowych	381,90 zł
Odpłatne kształcenie dzieci w podstawowych, zawodowych i średnich szkołach niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych	982,08 zł
Odpłatne doksztalcenie i doskonalenie zawodowe podatnika	381,90 zł
Odpłatne kształcenie w szkołach wyższych	670 zł
Dojazd dzieci do szkół położonych poza miejscowością ich stałego lub tymczasowego zamieszkania	19% wydatków
Odpłatne świadczenia zdrowotne	327,36
Zakup gruntu lub prawa wieczystego użytkowania	19% wydatków, nie więcej niż 19% iloczynu 350 m ² i ceny nabycia 1 m ²
Duża ulga mieszkaniowa	29 260 zł
Remont i modernizacja:	
▪ budynku mieszkalnego	4 620 zł
▪ lokalu mieszkalnego	3 850 zł
podwyższenie ulgi remontowej przy jednoczesnym remoncie i modernizacji instalacji gazowej	770 zł
Oszczędzanie w kasach mieszkaniowych	9 240 zł

Odliczenia od dochodu w 2000r.

Maksymalne kwoty odliczeń wydatków poniesionych na:

Budowa budynku mieszkalnego wielorodzinnego z co najmniej pięcioma lokalami na wynajem oraz zakup działki pod budowę tego budynku	154 000 zł x liczba mieszkań na wynajem
Darowizny	do 15% dochodu
Wydatki na cele rehabilitacyjne*	
▪ opłacenie przewodników osób niewidomych	2 010 zł
▪ utrzymanie psów przewodników	2 010 zł
▪ używanie samochodu	2 010 zł
▪ wydatki na leki	różnica między kwotą wydaną a kwotą 134 zł miesięcznie
* pozostałe wydatki bez limitu	
Renta prywatna i inne trwałe ciężary	Wydatki faktycznie poniesione do wysokości dochodu
Składki na rzecz organizacji	
Składki na ubezpieczenie społeczne	

Kredyty preferencyjne

Aneks nr 8, do Zasad udzielania kredytów inwestycyjnych z dopłatą Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa do oprocentowania, z dnia 30 sierpnia 2000 r. został wprowadzony "Branżowy program rozwoju rybołówstwa w Polsce na lata 2000-2006".

Kredyt przeznaczony jest na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych zmierzających do rozwoju rybołówstwa ze szczególnym uwzględnieniem przetwórstwa ryb, mięczaków lub skorupiaków, modernizacji i odnowy statków rybackich oraz restrukturyzacji rybactwa śródlądowego w latach 2000-2006.

Właściciele i dzierżawcy gruntów pod wodami stojącymi, posiadacze pozwoleń wodnoprawnych na rybackie korzystanie z wód płynących oraz gospodarstwa rybackie Skarbu Państwa zarządzające wodami mogą ubiegać się o kredyt na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rybactwie śródlądowym polegających na:

- Inwestycjach dostosowujących gospodarstwo rybackie do wymagań przepisów o ochronie środowiska poprzez: zakup gruntu pod budowę osadników i oczyszczalni oraz zakup, montaż i modernizację urządzeń służących do poprawy jakości wód produkcyjnych, budowę osadników i oczyszczalni, zakup urządzeń laboratoryjnych oraz monitorujących stan środowiska wodnego.
- Modernizacji obiektów hodowlanych, prowadzącej do wzrostu produkcji w sytuacji ograniczonych zasobów wody o odpowiednich parametrach fizyko-chemicznych poprzez budowę, zakup i montaż urządzeń do poboru wody, jej recyrkulacji oraz napowietrzania, natleniania, monitorowania ilości i jakości wody niezbędnej do produkcji ryb.
- Modernizacji obiektów prowadzącej do poprawy stanu sanitarnego gospodarstwa poprzez: zakup, budowę i montaż urządzeń dezynfekujących, zakup wyposażenia laboratoryjnego, modernizację wylęgarni i obiektów rybackich.

- Rozwoju produkcji materiału zarybieniowego ryb reofilnych (świnka, brzana, kleń, jaź, boleń) oraz rzadkich i chronionych (sum, szczupak, sandacz, certa, miętus, łosoś, troć, jesiotr, pstrąg potokowy, lipień i inne) poprzez budowę, wyposażenie i modernizację wylęgarni i przechowalni ryb.
- Zakupie materiału zarybieniowego w celu odtworzenia stada tarlaczego w gospodarstwach, które poniosły straty z powodów losowych (powódzie, choroby, zatrucia, śniecia i inne).
- Zakupie materiału zarybieniowego na potrzeby zarybiania rzek, jezior i zbiorników zaporowych, pierwszej obsady narybku dla nowo wybudowanych obiektów stawowych.
- Budowę i modernizację wylęgarni ryb oraz zaplecza przechowalniczego spełniającego warunki sanitarno-weterynaryjne.
- Zakupie taboru pływającego i sprzętu połowowego.
- Zakupie urządzeń niezbędnych w gospodarce rybackiej w tym: pomp wodnych, agregatów prądotwórczych, basenów do przechowywania i transportu ryb żywych wraz z wyposażeniem do zasilania w tlen i wodę, środków transportu z wyłączeniem samochodów osobowych, sortownic do ryb, transporterów hydraulicznych i mechanicznych do przesyłu ryb, wag specjalistycznych stosowanych w rybactwie, silników łodziowych, komputerów, wytwornic lodu i

urządzeń chłodniczych, urządzeń do automatycznego karmienia ryb, myjek skrzyń i pojemników, silosów paszowych, spychaczy i koparek, kosiarek pływających, kosiarek do wykaszania grobli, urządzeń do odmulania stawów.

- Budowie i modernizacji budowli towarzyszących, w tym: budynków gospodarczych, przystani rybackich, płuczek.
- Wykonaniu melioracji rybackich polegających na: budowie i modernizacji obiektów stawowych, zakupie materiałów niezbędnych do budowy i modernizacji urządzeń piętrzących wodę.

Kwota kredytu nie może przekroczyć 80% wartości nakładów inwestycyjnych składających się na przedsięwzięcie, nie więcej jednak niż 2 mln zł.

Oprocentowanie kredytu jest zmienne. Aktualnie wynosi, w zależności od banku 6,18-6,72% w skali roku. Kredyt może zostać udzielony maksymalnie na 8 lat z możliwością zastosowania 3-letniej karencji w spłacie kapitału.

Osoby ubiegające się o kredyt na wyżej wymienione cele powinni przygotować plan przedsięwzięcia, uzyskać pozytywną opinię Instytutu Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie, a w przypadku realizacji przedsięwzięcia wymienionego w punkcie 3 opinie Powiatowego Lekarza Weterynarii oraz WODR. Następnie złożyć w Banku wnioski o kredyt wraz z ww. dokumentami oraz kompletem dokumentów wymaganych przez Bank.

Alina Żurkowska

Ceny ziemi

Podajemy średnie ceny rynkowe gruntów rolnych w II kwartale 2000 r. w województwie lubelskim, wg danych GUS, które są stosowane od 1 października 2000 r. przy kredytowaniu ich zakupu z linii KZ, MR i OR:

• Grunty ogółem	- 4 181 zł/ha
• Grunty dobre (klasa I i II)	- 5 929 zł/ha
• Grunty średnie (klasa III i IV)	- 4 295 zł/ha
• Grunty słabe (klasa V i VI)	- 2 320 zł/ha

Jak rolnicy wykorzystują kredyty

Każde gospodarstwo rolne znajduje się nieustannie pod ciśnieniem czynników wymuszających w nim określone zmiany strukturalne. Są to najczęściej czynniki zewnętrzne (rynkowe), ale nie tylko. Ważne dostosowania następują zwykle przy generacyjnej zmianie właścicieli gospodarstw.

Sprawa to, że wewnątrz gospodarstwa ciągle następują jakieś zmiany. Jeżeli są one z góry zamierzone, dobrze zaprogramowane i konsekwentnie realizowane, wówczas mówimy o procesie restrukturyzacji i modernizacji gospodarstwa.

Restrukturyzacja - oznacza zmianę struktury wewnętrznej i obejmuje:

- ☆ strukturę potencjału wytwórczego danego gospodarstwa,
- ☆ strukturę produkcji, prowadzącą ewentualnie w kierunku jego specjalizacji,
- ☆ usytuowanie gospodarstwa w strukturze rynku

Modernizacja gospodarstwa oznacza natomiast:

- ☆ wybór technologii, które są bardziej sprawne i zmniejszają koszty produkcji,
- ☆ zmianę organizacji wewnętrznej i zarządzania gospodarstwem, dzięki czemu zwiększa ono swoje zdolności konkurencyjne na rynku.

Jednym z instrumentów restrukturyzacji i modernizacji gospodarstw rolniczych są kredyty preferencyjne, szczególnie skuteczne przy nakręcaniu koniunktury inwestycyjnej.

Ze sprawozdań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wynika, że od początku jej działalności do końca 1999 roku, banki współpracujące z Agencją zawarły ponad 208,8 tys. umów kredytowych na łączną kwotę 8,7 mld złotych. Najwięcej udzielonych zostało kredytów:

- ☆ inwestycyjnych podstawowych - 71,9 tys. tj. 34,4%,
- ☆ na utworzenie i urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które nie ukończyły 40 roku życia tzn. młodzi rolnicy - 68,3 tys. tj. 32,7%,

- ☆ na zakup ziemi - 47,1 tys. tj. 22,6%.

W ciągu 5 lat około 9 % rolników zyskało szansę zmodernizowania swoich gospodarstw dzięki kredytom preferencyjnym.

ARiMR wspiera również przedsiębiorstwa tworzące nowe miejsca pracy na terenach wiejskich poprzez udzielanie nie oprocentowanych pożyczek na rozwój małej przedsiębiorczości oraz dopłat do oprocentowania kredytu na przedsięwzięcia inwestycyjne tworzące nowe, stałe miejsca pracy w działalnościach pozarolniczych w gminach wiejskich oraz miejsko - wiejskich gwarantujących zatrudnienie ludności wiejskiej. Wysokość kredytu, jak i pożyczki ściśle uzależniona jest od liczby tworzonych miejsc pracy. Do końca 1999 roku pracownicy zaciągnęli prawie 7700 pożyczek i kredytów na kwotę około 546,9 mln zł. Środki te pozwoliły na utworzenie ponad 31600 nowych miejsc pracy.

Kredyt preferencyjny działa niejako podwójnie. Po pierwsze do rolnictwa dopływa dodatkowy strumień kapitału, w skład którego wchodzi: środki własne banków, podlegające spłacie, oraz środki budżetowe państwa stanowiące różnicę pomiędzy bankową, a preferencyjną stopą procentową, (są formą dotacji). Kredyt ten, jeśli zostanie użyty właściwie, tworzy nowy potencjał i w ten sposób generuje efekty rzeczowe, ekonomiczno-finansowe, w tym zwłaszcza kosztowe i dochodowe oraz pozaekonomiczne. Z drugiej strony powstaje efekt mnożnika polegający na tym, że kredyt preferencyjny wiąże obligatoryjnie pewne środki rolnika, które bez tego kredytu nigdy nie przeistoczyłyby się w inwestycje są to tzw. "środki

własne". Następuje swoiste pomnożenie kapitału przeznaczonego na modernizację i restrukturyzację gospodarstwa. Rzeczą polityki ekonomicznej jest, aby ów efekt mnożnika był jak największy.

Czy i w jakim zakresie kredyt jest skutecznym instrumentem restrukturyzacji i modernizacji rolnictwa?

Zależy to nie tylko od kwoty pobranych kredytów, ale także od sposobu i efektywności ich wykorzystania. Powstają zasadnicze pytania: Jakie są oczekiwania rolników względem inwestycji i jakie argumenty przemawiały za podjęciem decyzji o inwestowaniu? Na pewno ważnym argumentem przy podejmowaniu decyzji o zadłużeniu jest preferencyjna stopa procentowa z jednej strony, z drugiej zaś, wykorzystanie w gospodarstwach rezerw prostych, w związku z czym warunkiem postępu stało się inwestowanie. Jest to sytuacja kiedy gospodarstwo musi przejść ze stanu równowagi statycznej do dynamicznej.

Chcąc głębiej poznać mechanizm i motywacje decyzji inwestycyjnych (przeobrażających) należy uwzględnić następujące wnioski:

- ☆ Inwestycje nastawione są przede wszystkim na powiększenie istniejącego potencjału w ramach danych "standardowych" technologii, w mniejszym stopniu orientowane są one na obniżkę kosztów i wzrost wydajności pracy. Rolnicy ufają tym technologiom, które znają, a w mniejszym stopniu gotowi są "wyprzedzić swój czas" i głęboko zrestrukturyzować swoje gospodarstwo, wprowadzając nowe technologie.
- ☆ Ten typ inwestycji rozwojowych (odtworzeniowych) może przynieść pewną redukcję kosztów,

Ciąg dalszy na s.8 ➡

ale tylko dzięki pojawieniu się efektu mnożnika. Efekt ten jest skromny.

- ★ W warunkach ograniczeń popytowych preferowanie inwestycji zwiększających produkcję, bez znacznych redukcji kosztów, może nie poprawić sytuacji ekonomicznej gospodarstwa, gdyż część jego produkcji nie zostanie sprzedana, lub jej ceny spadną do niskiego poziomu, wyznaczonego przez relacje podaży-popytu.
- ★ Tylko niewielka część inwestycji prowadzi do restrukturyzacji i modernizacji gospodarstwa w oparciu o nowoczesne technologie. 4,5% gospodarstw stwierdziło, że podejmowane przez nich inwestycje odpowiadają wysokiemu poziomowi Europy Zachodniej.

Reasumując:

- ★ Skala przeobrażających przedsięwzięć inwestycyjnych, tj. takich, które zmieniają wewnętrzne struktury gospodarstw i prowadzą do ich modernizacji - jest więcej niż skromna.
- ★ Większość przedsięwzięć inwestycyjnych w najlepszym razie prowadzi do restytucji istniejącego potencjału wytwórczego, z tradycyjnymi technologiami.

Gospodarstwa określające się jako rozwojowe, a więc zdolne do inwestowania w skali rozszerzonej (choć w tradycyjne na ogół technologie) stanowią obecnie 17-18% ogólnej liczby gospodarstw chłopskich w Polsce (około 350 tys.). Na głębsze zmiany, które oznaczają faktyczną restrukturyzację i modernizację, stać jest obecnie około 180 tys. gospodarstw (około 9%). Pozostali dokonują zmian płytkich i mało istotnych. Inwestują, ale na bardzo małą skalę, najczęściej poniżej stopy odnowienia zużytego potencjału i to w technologii tradycyjnej. Stwierdzić należy, że potencjalna baza dla procesów restrukturyzacji i modernizacji gospodarstw jest w Polsce relatywnie wąska.

Ewa Grela

Wyznaczanie optymalnego terminu zbioru.

Nagle przymrozki wiosenne w pierwszych dniach maja br. wywarzyły duże straty w sadach naszego rejonu. Przemarzły kwiaty i zawiązki owocowe. Te zawiązki, które pozostały na drzewie i wglądały pozornie zdrowo, opadały masowo jeszcze dość długo. Ich regeneracji nie sprzyjał przebieg pogody po przymrozkach, niska wilgotność powietrza, wysokie temperatury i duża ich amplituda. W konsekwencji plony jabłek w br. będą niższe o 20-80% w stosunku do lat ubiegłych. Obecnie sadownicy rozpoczęli już zbiory odmian wczesnych.

Właściwe określenie terminu zbioru ma szczególne znaczenie, ponieważ dzięki zastosowaniu nowych technologii można przedłużyć przechowywanie jabłek do 9-11 miesięcy. Musi ono wynikać z dokładnej znajomości fizjologii dojrzewającego owocu. Tylko owoce zebrane w odpowiednim terminie zachowują dobrą jakość. Nie jest wskazany zbiór ani zbyt wczesny, ani zbyt późny. Negatywne skutki wyznaczenia nieodpowiedniego terminu zbioru ujawniają się podczas wydłużonego okresu przechowywania. Jabłka zebrane zbyt wczesnie są mniejsze, o słabo wykształconym rumieńcu, niskiej wartości konsumpcyjnej oraz dietetycznej. W czasie przechowywania intensywnie transpirują, są podatniejsze na oparzelizną powierzchnią i zbrazwienie przynieżdne. Owoce zebrane zbyt późno są większe, lepiej wybarwione, ale jednocześnie bardziej podatne na gnienie oraz występowanie na owocach uszkodzeń fizjologicznych związanych z przejrzeniem (rozpad, głęboka oparzelizna). Owoce są nadmiernie miękkie, wrażliwe na uszkodzenia mechaniczne podczas zbioru, transportu i sortowania.

Dojrzewanie jabłek zależy od wielu czynników. Jak więc zdecydować, czy nadeszła pora do rozpoczęcia zbioru jabłek danej odmiany?

Należy rozpocząć od kalendrzowego terminu zbioru jabłek danej odmiany. Jednak termin ten musimy traktować jako orientacyjny, ponieważ ulega on pewnym przesunięciom zależnie od wieku drzew (młode drzewa dojrzewają wcześniej), podkładki (jabłka z drzew na podkładce karłowej dojrzewają wcześniej), gleby oraz przebiegu pogody w danym okresie wegetacji. Poza tym owoce rosnące na jednym drzewie nie dojrzewają w tym samym terminie, ponieważ powstają z kwiatów rozwijających się i zapylanych w różnym czasie. Jabłka z późnego kwitnienia są mniejsze w porównaniu z owocami z wczesnego kwitnienia. Odznaczają się przy tym niższym stężeniem etylenu w komorach nasiennych i wyższą zawartością skrobi. Jabłka powstałe z kwiatów rozwijających się późno są zwykle niedojrzałe podczas zbioru jednokrotnego. W praktyce oznacza to, że jabłka odmian zimowych powinny być zbierane co najmniej 2-krotnie.

Termin zbioru jabłek określa się na podstawie:

- ilości opadłych owoców pod drzewem,
- łatwości oddzielania się szypułki owocu od pędu,
- barwy nasion,
- zmiany zasadniczej barwy

skórki,

- pomiaru jędrności miąższu owocu (z użyciem jędrnościomierza),
- próby skrobiowej.

Chcąc właściwie określić datę rozpoczęcia zbioru powinniśmy przy zbliżającej się dacie kalendrzowej ocenić łatwość odchodzenia jabłek od krótkopędów oraz zwrócić uwagę na opadanie pierwszych zdrowych owoców. Jest ono sygnałem rozpoczęcia zbiorów. U odmian Jonatan, Gloster czy Golden Delicious owoce trudno oddzielić od krótkopędów nawet wtedy gdy osiągną one dojrzałość zbiorczą. W tym wypadku z kryteriów tych nie możemy korzystać.

Niektórzy oprócz wymienionych wskaźników biorą pod uwagę barwę nasion. Należy jednak pamiętać, że brązowienie przebiega różnie u różnych odmian. Sadownicy mogą też korzystać z bardziej wiarygodnych wskaźników, jak ocena rozkładu skrobi, zmiany jędrności miąższu a także zmiany barwy zasadniczej skórki. Producenci przechowujący jabłka w warunkach chłodni z kontrolowaną atmosferą powinni korzystać z metody etylenowej. Wzrost produkcji etylenu poprzedza lub występuje w tym samym czasie, gdy owoce osiągają największą przydatność do zbioru i długiego przechowywania.

Test skrobiowy pozwala na ustalenie poziomu spadku zawartości skrobi w jabłkach w miarę zbliżania się terminu dojrzałości zbiorczej. Do przeprowadzenia testu skrobiowego przygotowujemy roztwór z jodku potasu i krystalicznego jodu nie wcześniej niż około jednego miesiąca przed jego użyciem. Aby test został przeprowadzony właściwie powinny być spełnione następujące warunki:

- roztwór musi być świeży, o

temperaturze wyższej niż 10°C,

- temperatura podczas testu powinna być wyższa niż 10°C,
- 10-20 jabłek należy testować natychmiast po zerwaniu.

Jabłko należy przeciąć w połowie w poprzek (równoleżnikowo) i zanurzyć odciętą powierzchnię jabłka w roztworze jodyny. Pod wpływem roztworu część miąższu zawierająca skrobię zabarwi się na granatowo. Następnie oceniamy punktowo intensywność zabarwienia owoców określonej odmiany porównując go ze wzorcowymi tablicami barwnymi i obliczamy średnią punktację dla całej wziętej do testu próby jabłek. Dla owoców, w których skrobię wykrywamy na całej powierzchni przekroju przypisujemy - 1, a przy całkowitym rozkładzie i zaniku skrobi, gdy nie powstaje barwa - 10. Na przykład odmiany Spartan, Elstar i Gloster osiągają zazwyczaj dojrzałość zbiorczą przy 2-3 stopniu skali dziesięciostopniowej, zaś większość pozostałych odmian lepiej zbierać, gdy jabłka osiągną wartość 4-6. Jabłka przeznaczone do długotrwałego przechowywania w chłodni z kontrolowaną atmosferą powinny być zbierane wcześniej i dlatego odpowiedni dla nich jest niska średnia punktacja z testu skrobiowego. Do bezpośredniego spożycia w stanie świeżym lub do przetwórstwa powinny być zbierane później i dlatego odpowiednia jest dla nich wyższa średnia punktacja z testu skrobiowego. Ocenia się, że jabłka uzyskujące średnią punktację 3 lub 4 nadają się do długiego przechowywania w chłodniach z kontrolowaną atmosferą.

Ustalenie terminu zbioru na podstawie jednego tylko wskaźnika jest dość ryzykowne. W związku z tym oprócz np. testu skrobiowego powinniśmy dokonać

pomiaru jędrności miąższu owoców. Aby zwiększyć dokładność oceny dojrzałości, zaleca się wspólne analizowanie 3-6 wskaźników. Owoce niedojrzałe są bardzo twarde, o dużej jędrności. W miarę dojrzewania owoców jędrność obniża się by osiągnąć wartość w określonym przedziale w zależności od odmiany. Do pomiarów wykorzystywane są jędrnościomierze. Jędrność miąższu jabłek należy mierzyć po ścięciu cienkiej warstwy skórki, na wysokości gniazda nasiennego, w miejscu barwy zasadniczej oraz po przeciwnej stronie owocu. Gdy owoce są w całości wybarwione, to do pomiaru wybieramy stronę najintensywniej zabarwioną i przeciwną do niej. Skórkę usuwamy ostrym ostrzem, aby miąższ nie był uszkodzony, a średnica tarczki odsłoniętego miąższu nie przekraczała 20 mm, a przy owocach mniejszych 15 mm. Zagłębienie tej końcówki do określonej głębokości (7,8 mm), powinno przebiegać z jednakową prędkością, harmonijnie, aby całkowity czas jednego pomiaru był stały, najlepiej około 2 sekund.

Jabłka zebrane w terminie określonym przez nas jako optymalny powinny być poddane ocenie po przechowywaniu. W ten sposób możemy sprawdzić czy termin był naprawdę trafnie wyznaczony. Na jabłkach wyjętych z chłodni i przetrzymanych w temperaturze pokojowej 7-14 dni należy ocenić nasilenie chorób grzybowych i fizjologicznych oraz wartość konsumpcyjną. Producent powinien zbierać takie informacje jednocześnie z określaniem stanu dojrzałości na początku przechowywania, z poszczególnych sezonów aby w ten sposób precyzyjnie określić termin zbioru.

opracowała:

Elżbieta Kacprzak-Piwońska

Śnieć karłowa zagraża plantacjom pszenicy ozimej

Ostatnio służby sygnalizacyjne Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin w Lublinie wiele uwagi poświęciły zagadnieniu jakim stała się śnieć karłowa. Jest to choroba kwarantannowa podlegająca obowiązkowemu urzędowemu zwalczaniu zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 6 lutego 1996 roku.

Śnieć karłowa znajduje się na liście organizmów szkodliwych, podlegających obowiązkowi zwalczania. Sprawcą choroby jest grzyb *Tilletia controversa* Kuhn, który poraża przede wszystkim pszenicę ozimą, ale może wystąpić również na jęczmieniu ozimym i około 70 gatunkach traw.

Szkodliwość śnieci karłowej

Przy dużym nasileniu następuje spadek plonu do 50% spowodowany nadmiernym nieproduktywnym krzewieniem roślin oraz przekształceniem się porażonych ziarniaków w torebki śnieciowe. Ziarno porażone nie nadaje się do siewu i na paszę dla zwierząt a wyłącznie do przerobu przemysłowego w gorzelni.

Na zakażonych polach przez 10 lat obowiązuje zakaz uprawy zbóż ozimych (pszenicy, żyta, jęczmienia) oraz traw.

Objawy

- ★ Porażone rośliny silnie się krzewią,
- ★ źdźbła skrócone są o około 40-50 %, przy niezmienionej długości kłosa,
- ★ porażone ziarniaki mają kształt kulisty i wypełnione są czarną lub brunatno-czarną masą zarodników, nie zniszczona pozostaje tylko okrywa owocowo- nasienne, okrywa łatwo pęka, co sprzyja rozsiewaniu zarodników w czasie żniw,
- ★ porażone kłosa są zwykle szersze i charakterystycznie rozpięchłe,

- ★ torebki śnieciowe po zgnieceniu zwykle rozpadają się na grudki,
- ★ śnieć karłowa występuje szczególnie na obrzeżach pól.

Co sprzyja rozwojowi choroby ?

- ★ Duży udział zbóż ozimych i traw w strukturze zasiewów oraz częste następstwo zbóż po sobie,
- ★ warunki klimatyczne odpowiednie dla rozwoju choroby: długo utrzymująca się późną jesienią chłodna i wilgotna pogoda z temperaturami ok. 1-5 °C i światło, a także pokrywa śnieżna na nie zamrożonej glebie. W ciemności zarodniki *Tilletia controversa* nie kiełkują. Optymalna temperatura wynosi 1-10 °C. Wtedy kiełkowanie rozpoczyna się po 3-5 tygodniach i osiąga maksimum po 8-10 tygodniach.
- ★ brak wystarczająco skutecznych metod chemicznego zwalczania choroby (powszechnie stosowane zaprawy nie zwalczają tej choroby).

Rozprzestrzenienia się

- ★ z porażonym materiałem siewnym,
- ★ poprzez zakażoną glebę /zarodniki znajdujące się w glebie mogą porażać przez okres 10 lat/,
- ★ słomę i resztki poźniwne,
- ★ z nawozem naturalnym,
- ★ poprzez zanieczyszczone elewatory i magazyny,
- ★ za pośrednictwem środków transportu i sprzęt rolniczy.

Zalecenia

- ★ Unikać uprawy pszenicy ozimej

w monokulturze,

- ★ w miejsce pszenicy ozimej do płodozmianu wprowadzić pszenicę jara,
- ★ słomę po zbożach ozimych zniszczyć lub rozdrobnić i głęboko przyorać,
- ★ zboża wysiewać głębiej (3-4 cm) w początkowym terminie agrotechnicznym, do siewu używać zdrowego, kwalifikowanego materiału siewnego,
- ★ do zaprawiania stosować zaprawę VINCIT 050 FS w zwiększonej dawce tj. 300 ml + 300 ml wody na 100 kg nasion lub SIBUTOL 398 FS w dawce 200 ml + 400 ml wody na 100 kg nasion,
- ★ nasiona przeznaczone do siewu dobrze doczyścić, a zaprawianie przeprowadzić sprzętem zalecanym w etykiecie-instrukcji stosowania zaprawy.

Dodatkowych informacji udzielają pracownicy WODR Oddział w Grabanowie - adresy i telefony na przedostatniej stronie oraz Delegatury WIOR: w Białej Podlaskiej tel. 343 36 74, Oddział Terenowy w Radzynie Podlaskiej tel. 352 89 16, OT Parczew tel. 354 24 86, OT Łuków tel. (025) 798 23 45.

Kazimiera Kuresza

Ogłoszenie

Marek Banaszczyk

21-580 Wisznice ul. Dubica 7,
tel. (083) 378-22-46

wykonuje: usługi stolarskie, na
zamówienie meble kuchenne
(stoły, ławy, regały), pokojowe

Roślinom potrzeba wapna

W glebie następuje powolny ale systematyczny ubytek wapnia.

Decydują o tym między innymi potrzeby pokarmowe roślin. Dla nich wapń jest nieodzownym składnikiem pokarmowym. Bierze udział w budowie tkanek roślin a przede wszystkim ścian komórkowych. Optymalne zakresy pH dla roślin rolniczych.

rozwoju roślin m. innymi korzeni bocznych i włóśnikowych.

Niedostatek wapnia w glebie prowadzi ponadto do zakłócenia równowagi między składnikami pokarmowymi. Pogarsza się tym samym efektywność nawożenia mineralnego.

Gleby kwaśne są zlewne, mało

znosi większość roślin uprawnych.

Im bardziej pH gleby odbiega od wartości optymalnej, tym pilniejsza jest potrzeba wapnowania.

Zabieg ten najlepiej jest wykonać w systemie uprawek późniejszych.

W okresie tym występuje jednak duże spiętrzenie prac polowych i z reguły jest odkładane na jesień - przed orkami przedzimowymi. Na polach o wyrównanej powierzchni, bez spadków dopuszczalny jest wysiew wapna w zimie. Można też zastosować wapnowanie wiosną, a także pogłównie na ziemniaki.

Efektywność wapnowania zależy od terminu zabiegu. Największe efekty w roku następnym zaobserwować można po zastosowaniu wapnowania w okresie późniejszym i jesienią - szczególnie pod rośliny wrażliwe na zakwaszenie gleby.

Szczegółowych informacji odnośnie norm wysiewu wapna nawozowego oraz zasad zakupu udzielają specjaliści doradztwa rolniczego.

Helena Jastrzębska

Wrażliwość roślin na kwaśny odczyn.	Gatunki roślin	Optymalne pH gleby
Mało wrażliwe	łubin, seradela, żyto, trawy	5,1 - 5,5
Średnio wrażliwe	owies, ziemniaki, mieszanki zbożowe, mieszanki pastewne	5,6 - 6,0
Wrażliwe	pszenica, rzepak, bobik, łubin biały, pszenżyto	6,1 - 6,5
Bardzo wrażliwe	burak, kukurydza, lucerna, koniczyzna, soja, jęczmień	6,6 - 7,0

Ponadto wapń korzystnie wpływa na gospodarkę węglowodanową w roślinach oraz na rozwój systemu korzeniowego. Jego brak w glebie objawia się zahamowaniem

przepuszczalności, zimne i trudne do uprawy.

Mała jest w nich aktywność biologiczna drobnoustrojów. Co istotne: kwaśnego odczynu gleby nie

Róże róże róże

Róże królują nam od wieków. Dawniej dla możnych i wybranych, dziś dla wszystkich na każdą okazję, dzikie, szlachetne, wielkokwiatowe, wielokwiatowe, pienne, pnące, wszystkie urzekają kształtem i barwą.

Są to rośliny ciepłolubne, sadzi się je w miejscach nasłonecznionych, zacisznych, z daleka od drzew i krzewów. Gleba powinna być żyzna i ciepła z niskim poziomem wód gruntowych. Nie należy popadać w krańcowość i sadzić przy południowych ścianach domów lub w miejscach gdzie powietrze stoi w bezruchu. Kwiaty mogą ulec poparzeniu od łatwo nagrzewającej się ściany i zacząć się rozwijać choroby i szkodniki. Przed urządzeniem ogrodu ozdobnego często zastanawiamy się jakie wybrać i posadzić róże;

Róż wielkokwiatowych nie należy sadzić na jednorodnej rabacie

w dużych grupach. Wyglądają wtedy skromnie w porównaniu z odmianami wielokwiatowymi. Aby ocenić urodę róż powinniśmy je sadzić w pobliżu przejść, ścieżek, zabudowań, w niewielkich grupach lub pojedynczo. Można je łączyć z niektórymi krzewami ozdobnymi i bylinami, jednak zawsze powinny zajmować miejsce pierwszoplanowe.

Róże bukietowe gorzej prezentują się pojedynczo. Tę grupę cechuje obfitość i długotrwałość kwitnienia, dzięki czemu wiele posadzonych obok siebie krzewów tworzy jednolite barwne plamy.

Róże miniaturowe można

sadzić tylko z niskimi roślinami. Ładnie wyglądają w bliskim sąsiedztwie domu lub kąciku rekreacyjnym, obok małych zbiorników, przy ławkach i niskich murkach. Mogą tworzyć grupy z niskimi krzewami, bylinami, roślinami skalnymi i ozdobnymi trawami. Efektownie się prezentują w ogródku skalnym w sąsiedztwie kamieni, płozących bylin o szaro zabarwionych liściach czy karłowatych krzewach ozdobnych.

W powiecie łukowskim można spotkać bardzo dużo ogrodów z prawidłowo założonymi rabatami różanymi (u państwa Jarzęckich w Kisielsku, Piłskich w Ciężkim, Śledziów w Trzebieszowie, Krupińskich w Ernestynowie i wielu innych gospodarstwach). Gospodarstwa te brały w konkursach "Najpiękniejsza zagroda" i zawsze były nagradzane oraz chętnie

Ciąg dalszy na s.12

➔ przyjmują grupy rolniczek żeby zobaczyły prawidłowo założony ogród ozdobny.

Przygotowanie gleby i sadzenie roślin

Róże są roślinami wieloletnimi (rosną na jednym miejscu 5-10 lat) dlatego gleba powinna być starannie przygotowana.

Różę można sadzić jesienią lub wiosną. Lepszym terminem sadzenia jest jesień. Krzewy posadzone jesienią w dobrze przygotowaną glebę zdążą się ukorzenić przed zimą, rozpoczną wegetację z początkiem wiosny i zakwitną w końcu czerwca. Jedynie różę pienne dobrze sadzić wiosną, gdyż w ten sposób uniknie się pracochłonnego okrywania przed zimą. Wiosną sadzimy, gdy minie niebezpieczeństwo mrozu. Sadzimy je w różnych odległościach, zależnie od siły wzrostu czy odmiany np.:

- ☆ różę wielokwiatową w rozstawie 40 - 40 cm,
- ☆ różę wielokwiatową i miniaturową 35 - 35 cm,
- ☆ różę pnącą sadi się w odległości 1,5 m; pienne najefekowniej wyglądają, gdy rosną pojedynczo.

Myśląc o sadzeniu różę powinniśmy glebę przygotować wcześniej jesienią. Gleby wymagają wprowadzenia dużej ilości substancji organicznej pod każdą postacią. Podstawowym nawożeniem powinien być obornik dobrze rozłożony najlepiej bydlęcy w dawce 10-15 kg/m², na glebach cięższych najlepiej zastosować kompost, który znacznie poprawia ich pojemność powietrza. Do gleb lżejszych powinniśmy zastosować torf. Na glebach kwaśnych należy zastosować wapno magnezowe 0,5 kg/m² (dawka uzależniona jest od odczynu gleby aby doprowadzić pH do 6,5-6,8).

Jesienią stosujemy nawożenie fosforowo-potasowe w ilości 100g/m² i dokładnie mieszamy z glebą. Glebę należy przygotować na miesiąc przed sadzeniem. Na wiosnę stosujemy nawozy azotowe.

Przygotowanie krzewów do sadzenia.

Należy je dokładnie obejrzeć, usunąć obumarłe i skałeczone korzenie, przyciąć wszystkie pędy, tak aby miały długość do 30 cm. Po przycięciu całe krzewy zanurzymy na kilka godzin w wodzie. Pędy róż posadzonych jesienią nie przycinamy. Krzewy sadi się w dołek 40 x 40 cm i na jego dnie formuje się mały kopczyk z przygotowanej wcześniej ziemi. Następnie dołek wypełnia się kompostem lub dobrą ziemią.

Krzew powinien być posadzony tak głęboko, aby miejsce okulizacji znajdowało się 2-3 cm poniżej powierzchni ziemi. Po posadzeniu należy lekko udeptać i obficie podlać. Gdy woda po podlaniu wsiąknie, wokół krzewu formuje się kopczyk wysokości 20-30 cm.

Zabiegi pielęgnacyjne

Na zimę powinniśmy je zabezpieczyć przed mrozem; kopczykami, igliwem, matami, słomą, papierem - nigdy folią (zwiększa przemarzanie). Po rozmrożeniu ziemi zdejmujemy okrywę z krzewów i rozgarniamy kopczyki. Kiedy pąki liściowe są już dostatecznie nabrzmiałe i widoczna jest granica przemarznięcia pędów, przystępujemy do cięcia.

Powinniśmy ciąć części uszkodzone przez mróz, gałązki cienkie, chore i skałeczone, zostawiamy pędy młode, silne, grube i zdrowe. Pędy ucinamy się około 1 cm powyżej poziomu przemarznięcia lub miejsca porażonego

chorobą. Cięcie należy wykonać około 0.5 cm powyżej nabrzmiałego oczka. Im wyższe krzewy pozostawiamy, tym uzyskamy obfitsze kwitnienie, choć kwiaty będą miały krótsze pędy.

Z róż pnących po zdjęciu okrywy zimowej usuwamy pędy stare i zmarznięte, pozostałym skracamy się wierzchołki i przywiązujemy do podpór. Najobficiej kwitną pędy ubiegłoroczne - więc nie należy ich pochopnie usuwać. Różę pienne przywiązujemy się do palika i przycinamy tak, aby pozostały najsilniejsze o dł. 15-20 cm.

Po rozpoczęciu wegetacji krzewy systematycznie zasilamy nawozami mineralnymi co 2-3 tyg. w dawce 30-50 g/m². Różę dobrze odżywione, starannie podlewane oraz odchwaszczane zakwitną wcześniej i obficie.

Miesiące letnie to pełnia kwitnienia. Po przekwitnięciu zasycające kwiaty obcinamy wraz z szypułką nad pierwszym w pełni rozwiniętym liściem, szybciej wyrosną następne pędy kwiatowe. Kwiaty wrzesniowe można zasuszać i wykorzystywać w kompozycjach kwiatowych z roślin suchych.

W upalne dni należy je nawadniać i zraszać, gdyż susza znacznie opóźnia wzrost i kwitnienie. Odchwaszczanie poprawia wygląd rabat oraz zapobiega rozszerzaniu się chorób i szkodników.

Latem pamiętać o nawożeniu róż zarówno nawozami wieloskładnikowymi jak i gnojowicą w rozcieńczeniu 1:20.

Różę będą nam z pewnością towarzyszyły zawsze, na dobre i złe, warto więc o nich wiedzieć dużo, coraz więcej.

*mgr inż. Teresa Wypych
PZDR Łuków*

Żywnienie loch i odchów prosiąt

Na opłacalność tuczu trzody chlewnej w cyklu zamkniętym wpływa wiele czynników, z których jednym z najbardziej istotnych jest ilość prosiąt uzyskiwanych od lochy w ciągu roku. Prawidłowo przeprowadzony rozród pozwoli bowiem w pełni wykorzystać potencjał genetyczny lochy.

Dlatego chcąc osiągnąć wysokie efekty produkcyjne, należy zwrócić uwagę na:

- wartość genetyczną materiału rodzicielskiego,
- prawidłowy dobór ras do krzyżowania,
- żywienie, utrzymanie i szczepienia profilaktyczne lochy,
- termin odłączania prosiąt od lochy.

Żywnienie loszek hodowlanych

Żywnienie loszek hodowlanych wpływa na ich późniejszą użyteczność rozplodową. W czasie odchovu loszek następuje rozwój zwierzęcia i jego zdolności rozrodczych. Loszki wykazują wyższe zapotrzebowanie na mikroelementy oraz wapń i fosfor niż tuczniaki, co związane jest z rozwojem kości. Żywnienie wywiera wpływ na liczbę komórek uwalnianych podczas owulacji. Do 20 tygodnia życia loszki należy żywić intensywnie, później umiarkowanie, a po osiągnięciu masy ciała 95 kg - ekstensywnie. Na kilka dni przed pokryciem należy zwiększyć ilość paszy. Po pokryciu wraca się do poprzedniego poziomu żywienia. Loszki hodowlane mają niższe zapotrzebowanie na białko i energię niż tuczniaki, wymagają natomiast większej ilości składników mineralnych i witamin. Dlatego błędem jest pozostawianie do dalszego chowu loszek wybranych z tuczniaków.

Utrzymanie i żywienie loch prośnych

Żywnienie loch prośnych powinno być zróżnicowane w zależności od stanu fizjologicznego. W pierwszym okresie ciąży (do 90 dnia prośności) lochy powinny być żywione skąpo, ale poziom żywienia powinien zapewnić pokrycie wszystkich niezbędnych składników pokarmowych związanych z

rozwojem płodów, a także wystarczyć na zgromadzenie zapasów energetycznych na okres laktacji.

Nie wolno doprowadzać do nadmiernego zatuczenia lochy. Lochy zatuczone są mniej sprawne fizycznie i mogą powodować straty prosiąt poprzez przygniecenia. Również poród lochy nadmiernie zapasionej jest utrudniony i może spowodować komplikacje, lochy łatwiej zapadają na choroby kończyn a ich mioty są mniej liczne. Niekorzystne jest także zbyt skąpe żywienie loch prośnych, które powoduje utratę kondycji i niższą mleczność w okresie laktacji.

W żywieniu loch prośnych można stosować latem zielonki zebrane we wczesnej fazie wzrostu, a zimą siano lub kiszonki wysokiej jakości. Lochom prośnym można podawać też marchew, śrutę zbożową, otręby i nasiona roślin strączkowych oraz serwatkę. Lochy luźne i prośne można utrzymywać grupowo zapewniając im ruch na świeżym powietrzu, który korzystnie wpływa na rozwój miotu, a tym samym liczbę, masę ciała i wyrównanie prosiąt. Na 2 - 3 dni przed porodem należy zmniejszyć dawkę pokarmową, a w dniu porodu podać tylko pójło z otrąb pszennych.

Żywnienie loch karmiących

W pierwszym tygodniu laktacji stopniowo zwiększa się ilość zadawanej paszy. Lochy karmiące mają

wyższe wymagania co do zawartości składników pokarmowych niż lochy o niskiej prośności. W ich żywieniu należy ograniczyć pasze o wysokiej zawartości włókna, takie jak owies i otręby pszenne. W okresie laktacji locha traci z ciała składniki pokarmowe, głównie tłuszcz i białko. Wraz z wydłużeniem laktacji pogarsza się kondycja lochy, dlatego najlepiej jest odsadzać prosięta w wieku około 4 tygodni o masie ciała 7 - 8 kg. Nie można podawać lochom pasz zanieczyszczonych, zepsutych i zamarzniętych. Lochy powinny mieć stały dostęp do wody, która nie może być zbyt zimna. Przed odłączeniem lochy od prosiąt należy zmniejszyć dawkę pokarmową, aby nastąpiło przerwanie laktacji.

Najmniej pracochłonne jest podawanie lochom gotowych mieszanek pełnoporcjowych lub mieszane sporządzone we własnym gospodarstwie ze zbóż i koncentratów wysokobiałkowych dostosowanych do stanu fizjologicznego zwierząt. Można też sporządzać mieszanki pełnoporcjowe w oparciu o zboża i inne pasze białkowe oraz dodatki mineralne, po uprzednim, dokładnym zbilansowaniu składników pokarmowych tak, aby pokrywały one w pełni zapotrzebowanie.

Przykłady mieszanek pełnoporcjowych dla loch przedstawia tabela.

Czesława Mirczewska

Nazwa paszy	Lochy prośne		Lochy karmiące	
	I	II	I	II
Sruta sojowa	5,0	-	17,0	15,0
Sruta rzepakowa	5,0	-	8,0	-
Mieszanka mineralna	2,5	2,0	4,0	4,0
Sruta jęczmienna	42,5	40,0	40,0	40,0
Sruta owsiana	25,0	27,0	6,0	13,0
Otręby pszenne	10,0	10,0	-	-
Susz z traw	10,0	10,0	-	-
Sruta z bobiku	-	8,0	-	8,0
Mączka rybna	-	3,0	-	-
Sruta pszenna	-	-	25,0	-
Sruta z pszenżyta	-	-	-	20,0

Jak jedzą tak się zacielają

Nie cielna w roku krowa to strata na którą składa się wartość cielęcia i mleka. Rolnicy którzy nie mają dobrych wyników produkcyjnych zarówno w wydajności jak i w rozrodzie bardzo często winią za to genetykę.

Ogromny wpływ na tego rodzaju niepowodzenia ma żywienie. Wiele zakłóceń w rozrodzie pozwala uniknąć dobrze zbilansowana zgodnie z potrzebami dawka pokarmowa. Dotyczy szczególnie krów wysokowydajnych, które cechują się niezwykle intensywną przemianą materii. Już żywienie cieląt ma wpływ na późniejsze użytkowanie rozplodowe. Od drugiego tygodnia życia cielętom można podawać już własny starter dla cieląt sporządzony na bazie premiksu. Wystarczająco następujące składniki: poekstrakcyjna śruta sojowa, premiks i zboże własne (pszenica, jęczmień). Jałówki należy żywić oszczędnie tak, aby przystąpienie do wieku 12 miesięcy nie przekraczało 700 g, a w wieku 12-24 miesięcy 500 g. Takie żywienie nie powoduje nadmiernego odtuszczenia organów ciała, zwłaszcza jajników.

Od 6 miesiąca ciąży należy stosować dodatek paszy treściwej na rozwój płodu. Dwa miesiące przed wycieleniem

jałówki powinny być żywione tak jak krowy zasuszone. Bardzo ważne są składniki mineralne i witaminowe.

Stosunek wapnia do fosforu dla krów zasuszonych powinien wynosić poniżej 1,5:1. Najczęściej popełniane są błędy żywieniowe pod koniec laktacji i w okresie zasuszania. Często w tym okresie krowy otrzymują zbyt obfite dawki co można stwierdzić analizując poziom białka i mocznika w mleku. Kiedy w ostatnich 100 dniach laktacji białka w mleku będzie powyżej 3,7% a mocznika poniżej 150 mg to mamy do czynienia z nadmiarem energii w dawce, co prowadzi do odtuszczenia się krów i ketozy.

Co jest najważniejsze w okresie laktacji? - oczywiście pokrycie potrzeb energetycznych. Krowy należy żywić 3 tygodnie przed wycieleniem taką samą paszą, którą będą żywione po wycieleniu.

Należy również zwrócić uwagę na zawartość włókna strukturalnego,

gdyż może nastąpić spadek wartości pH żwacza, co jest przyczyną kwasicy a w konsekwencji prowadzi do braku rui, cyst jajnikowych, zatrzymań łożyska, częstego występowania obrzeków i zapaleń wymienia. Włókno strukturalne powoduje tworzenie kwasu octowego o wysokiej wartości pH, potrzebnego do produkcji ważnego hormonu rozrodczego estrogeny, który jest również potrzebny do uzyskania wysokiej wydajności mleka.

Poważne problemy z zacieleniem krów to nadmiar białka, który prowadzi do podwyższonej zawartości mocznika we krwi, nieprawidłowego śluzu i obniżenia pH wewnątrz macicy. Natomiast nadmiar węglowodanów w dawce jest odkładany w postaci tkanki tłuszczowej i prowadzi do odtuszczenia krowy, co nie sprzyja uzyskaniu optymalnych terminów zacielenia. A fitoestrogeny? - występują najczęściej w roślinach motylkowych i trawach, ale ich źródłem są również zapleśniałe kiszonki, to one też powodują nieregularne cykle rujowe. Jednym z ważnych warunków uzyskania dobrych wyników w rozrodzie jest prawidłowe żywienie.

Antonina Strącička

Porady pszczelarskie

Przy sprzyjających warunkach pogodowych, w październiku możemy zajrzeć do skrajnych uliczek w ulach. Ma to upewnić pszczelarza o poprawnym dopasowaniu wielkości gniazda do siły rodziny przygotowanej do zimowli.

Gdy uliczki między przedostatnią a ostatnią ramką nie są obsiadane przez pszczoły, to ostatni plaster należy wycofać z gniazda.

W październiku można poprawić ustawienie uli. Odchylenie ula od pionu niekorzystnie wpływa na przebieg zimowli. Przechylenie do tyłu jest szczególnie groźne dla zimującej rodziny. Para wodna skraplająca się na wewnętrznych ścianach ula w wyniku gwałtownych zmian temperatury ścieka na dennicę. Jeżeli nie ma możliwości spłynięcia wylotem, gromadzi się na dnie ula i powoduje pleśnienie osypu zimowego, a w następstwie również

dennicy. Ponadto obecność wody w ulu skraca życie zimującym pszczołom. Aby ułatwić odpływanie wody z dennicy należy ul odchylić o 2-3° do przodu.

Czynnikiem poprawiającym warunki zimowania pszczoł jest możliwie szeroki (na całą szerokość lub długość ula) regulowany wylot. Musi on być zasiatkowany, lecz umożliwiający przejście pszczołom. Chroni to rodzinę przed późnym rabunkiem oraz wtargnięciem gryzoni, poprawia także wentylację gniazda. Powierzchnia otworów wprowadzających powietrze do ula (dolnych-powietrze zimne) powinna

być dwukrotnie większa od łącznej powierzchni otworów odprowadzających (górných-powietrze ciepłe).

Ważną rzeczą jest poziome i pionowe ocieplenie gniazda. Należy dążyć do tego aby przez wyloty po dennicy, między matami bocznymi a ścianami ula, aż po otwory w daszku, możliwy był obieg powietrza. Gdy temperatura otoczenia utrzyma się przez kilka dni na poziomie 8°C, pszczoły zaczynają formować kłęb zimowy. Pewna ich część wchodzi do pustych komórek, dzięki czemu zmniejsza się objętość kłębu. Zagładanie do uli w październiku może niekorzystnie wpłynąć na przebieg zimowli, należy więc tego unikać i zapewnić pszczołom maksymalny spokój. Przypominamy, aby nie pozostawiać w okresie zimowy /pasków lub listewek/ po stosowanych preparatach przeciwo-warrozie. Po okresie 4-6 tygodni ekspozycji w rodzinie należy bezwzględnie wycofać je z uli.

op. spec.d/s produkcji pasiecznej
Marian Kałabun

Informacje rynkowe

Notowania cen targowiskowych zebrane przez WODR w Grabanowie
(Ceny w zł za jednostkę)

	Wyszczególnienie	J.M	Wisznice 02.10.2000 poniedziałek	Parczew 03.10.2000 wtorek	Piszczac 04.10.2000 środa	Radzyń Podlaski 04.10.2000 środa	Biała Podlaska 05.10.2000 czwartek	Łuków 05.10.2000 czwartek	Międzyrzec Podlaski 05.10.2000 czwartek
1.	Pszenica	dt	50-55	50	50-55	50	55-60	50-60	-
2.	Pszennyto	dt	45	45	45	47	50-55	-	50
3.	Zyto	dt	-	-	35-38	38-40	40	40-45	40-42
4.	Owies	dt	-	-	40	35	50	-	45
5.	Jęczmień	dt	50-55	-	50	-	60	52-54	-
6.	Mieszanka zbożowa	dt	-	-	45	-	-	45	45
7.	Mieszanka zb. z owsem	dt	-	-	-	-	80	-	-
8.	Ziemiaki	dt	-	-	20	12-15	15-20	20	20
9.	Kapusta biała	dt	25-30	-	20-25	20	20-30	-	25
10.	Prosięta 10-15 kg	para	160-170	130	150-160	170-180	160	200-220	140
11.	Prosięta pow. 15 kg	para	200-220	-	200-220	190-240	210	220-230	200-210
12.	Orzech włoski	kg	3.00	-	3.00	-	3.00	-	2.60-3.00
13.	Orzech laskowy	kg	-	-	-	-	9.00	-	3.00
14.	Pestka dyni	kg	3.00	-	-	-	-	-	-
15.	Jaja	szt.	0.40	0.30-0.36	0.35-0.40	0.24-0.34	0.32-0.36	0.25-0.35	0.20-0.40
16.	Jabłka	kg	0.60-1.40	1.20	0.80-1.40	1.00-1.50	1.20-1.80	-	1.00-1.50
17.	Śliwki	kg	1.00-1.50	-	1.00-2.50	2.50	-	-	1.60-2.00
18.	Gruszki	kg	1.50-2.50	1.50-1.80	1.50-2.50	1.60-2.50	-	1.50	1.00-1.50
19.	Cebula	kg	0.40-0.80	0.80	0.36-0.80	0.70-0.80	1.00	0.70	0.40
20.	Czosnek	kg	-	-	-	-	7.00-8.00	-	5.00-6.00
21.	Czosnek	gł.	0.30-0.50	-	0.30-0.50	-	-	0.40	-
22.	Kalafior	kg	1.20-1.50	2.00	1.00-2.00	1.00-2.00	2.00-2.20	0.50-1.50	1.50-2.00
23.	Kapusta kiszona	kg	-	1.00	-	-	-	-	-
24.	Kapusta	szt.	0.50-1.00	1.20-1.40	0.50-1.50	0.80-1.50	1.00	1.00	0.50-1.00
25.	Kapusta pekińska	kg	-	-	1.00-1.50	-	2.50-3.00	1.50	2.00
26.	Ogórki	kg	0.50-1.00	-	-	-	-	1.50	2.40
27.	Pomidory	kg	0.50-2.50	1.80	1.20-2.50	1.50-3.00	1.50-3.50	1.50-2.50	1.20-3.00
28.	Pieczarki	kg	-	-	-	3.50-4.00	3.80-4.00	3.00	4.00-4.50
29.	Papryka	kg	2.80-3.20	2.00-2.50	2.00-3.20	1.50-2.80	2.00-3.50	2.00-2.60	2.50-3.00
30.	Marchew	kg	0.60-0.70	0.60	0.80	0.70-0.80	1.00	0.60	0.70-0.80
31.	Pietruszka	kg	2.50	1.50-2.50	2.50	2.00-2.50	2.50-3.00	-	2.00
32.	Miód	kg	14.00-16.00	-	14.00	-	-	14.00	13.00
33.	Buraki czerwone	kg	0.60	0.60-0.80	0.80	0.70-0.80	1.00	0.60-0.70	0.70-0.80
34.	Salata	pek	-	-	-	-	0.80-1.20	-	1.00
35.	Rzodkiewka	pek	-	-	-	-	1.00	-	0.80
36.	Por	kg	-	-	-	-	3.00	2.00	2.00
37.	Por	szt.	0.80-1.00	-	0.80-1.00	-	-	-	-
38.	Seler	kg	-	-	-	2.00-2.50	3.00	2.00	2.00
39.	Seler	szt.	-	1.00	-	-	-	-	-
40.	Ziemiaki	kg	0.40	0.25-0.40	0.40	0.30-0.40	0.40-0.60	0.40	0.30-0.40

Wisznice	zboża	podaż mała	popyt mały
	Prosięta	podaż mała	popyt mały
Parczew:	zboża	podaż mała	popyt mały
	prosięta	podaż mała	popyt średni
Piszczac:	zboża	podaż mała	popyt mały
	prosięta	podaż mała	popyt średni
Radzyń	zboża	podaż b.mała	popyt mały
Podl.	prosięta	podaż średnia	popyt średni
Biała Podl.:	zboża	podaż średnia	popyt mały
	Prosięta	podaż mała	popyt średni
Łuków:	zboża	podaż mała	popyt mały
	Prosięta	podaż duża	popyt mały
Międz.:	zboża	podaż średnia	popyt średni
Podl	prosięta	podaż b. duża	popyt mały

MLEKO OSM Łuków

- jednostka tłuszczu	- 0,02
- jednostka białka	- 0,08
dopłaty do 1 litra:	
- klasa E	- 0,36
- klasa I	- 0,20
- klasa II	- 0,04
- za posiadanie 1 udziału	- 0,02
- za posiadanie 2 udziałów	- 0,03
- za posiadanie 3 udziałów	- 0,04
- za dostawę ponad 4000 l/mies	- 0,05
- za dostawę ponad 6000 l/mies	- 0,10
- za umowę wieloletnią	- 0,06
- za bezpośredni odbiór	- 0,04
- za posiadanie świad. sanitarnego	- 0,05

Ceny z targowisk w Polsce w okresie 25.09.2000-30.09.2000r.

Lp	Województwo	Targowisko	Pszenica zł/dt	Żyto zł/dt	Jęczmień zł/dt	Ziemiaki zł/dt	Prosięta zł/parę	Cebula zł/kg
1.	Dolnośląskie	Wołów	56	37	40	40	180	-
2.	Kujawsko-Pomorskie	Skepe	50	43	48	15	180	0,65
3.	Łódzkie	Wieluń	55	38	55	50	220	1,00
4.	Lubelskie	Chełm	52	-	-	30	175	1,00
5.	Lubelskie	Biłgoraj	58	40	50	25	205	1,00
6.	Lubelskie	Piszczac	52	40	55	19	175	0,60
7.	Lubelskie	Ryki	51	39	50	20	220	0,55
8.	Lubelskie	Markuszów	47	40	-	23	220	1,00
9.	Lubelskie	Radzyń Podl.	50	38	55	14	200	0,90
10.	Lubelskie	Zamość	48	40	45	30	180	0,90
11.	Lubuskie	Drezdenko	58	40	50	50	170	1,00
12.	Małopolskie	Wolbrom	50	40	45	15	240	0,30
13.	Małopolskie	Szczucin	50	44	45	30	220	0,80
14.	Mazowieckie	Siedlce	58	40	55	20	220	0,70
15.	Mazowieckie	Płońsk	51	40	50	15	190	0,55
16.	Opolskie	Nysa	-	-	-	50	190	0,80
17.	Podkarpackie	Krosno	65	50	-	35	280	0,90
18.	Podkarpackie	Mielec	62	46	53	35	230	1,10
19.	Pomorskie	Kościerzyna	65	40	48	33	210	0,80
20.	Pomorskie	Dzierżoń	58	-	50	40	180	0,70
21.	Śląskie	Siewierz	58	45	48	25	210	0,80
22.	Świętokrzyskie	Staszów	47	35	46	18	185	0,95
23.	Warmińsko-Mazurskie	Szczytno	60	-	55	25	210	0,55
24.	Wielkopolskie	Kościan	60	48	54	53	180	1,00
25.	Zachodnio-Pomorskie	Sławno	55	-	50	35	170	0,80

Ceny wieprzowiny i wołowiny na wybranych giełdach i rynkach hurtowych w Polsce i na świecie

Produkt	Kraj / Miasto	Cena w zł/kg			
		15.05	14.06.	17.08	26.09
Wieprzowina					
Półtusze na kraj świeże	Poznań	5,25	5,20	5,60	5,65
Półtusze mrożone kl. E, U i R	Lublin	3,29-3,36	-	5,40-5,60	5,68
Półtusze -kl. E, U i R	Warszawa	-	-	5,40-5,60	5,70
Półtusze kl. E	Berlin	6,99-7,51	7,34-7,76	6,87-7,47	-
Półtusze kl. U	Berlin	6,78-7,10	7,02-7,44	6,46-6,97	-
Półtusze	Słowacja	5,30-6,28	5,21-6,17	5,68-5,96	-
Wołowina					
Ćwierci wołowe (świeże)	Gdańsk	-	5,50	-	-

ŻYWIEC WIEPRZOWY I WOŁOWY

(29.09. 2000r. cena w zł / kg)

REJON PUNKT SKUPU	ŻYWIEC WIEPRZOWY			ŻYWIEC WOŁOWY			
	TUCZNIKI		MACIORY	BUHAJE		JAŁÓWKI	KROWY
	KL I	KL II		KL I	KL II		
Biała Podlaska							
FELIKS Rossosz	4,20			3,50-3,70		3,30-3,50	2,40
Biała Podlaska - ZM Łuków	3,20- 3,60		2,80				
Parczew							
Parczew-ZM „LMEAT” Łuków	3,20		2,20-2,40	3,10-3,20		2,70-2,80	1,60-1,90
Radzyń Podlaski							
Masarnia-Ubojnia ZEMAT s.c. Wołyń	4,20		2,20	3,50-3,60		3,30	2,50-2,70
Łuków							
ZM Łuków	4,00		2,80-2,90	3,50-3,60		3,10-3,30	2,00-2,80

Ceny zboża na wybranych giełdach towarowych
w Polsce i na świecie

Produkt	Kraj / Miasto	Cena w zł/t			
		15.05	14.06.	17.08.	29.09.
Pszenica					
Konsumpcyjna	Leszno	540,54- 563,88	676,05- 719,24	566,00-570,00	-
Konsumpcyjna	Poznań	-	-	685,00	575,00
Paszowa	Poznań	-	-	510,00	500,00
Durum	USA	668,600	654,20	600,80	-
Miękka, 11 %	Francja	496,60- 505,90	482,30- 485,50	444,70- 504,80	-
Konsumpcyjna	Niemcy	608,90	595,70	534,10	-
Jęczmień					
Paszowy (kraj)	Łódź	580,00	-	475,00	-
Paszowy	Leszno	-	-	466,00	496,00
Paszowy	Francja	499,70	475,80	453,80	-
Żyto					
Konsumpcyjne	Poznań	330,35- 381,25	375,35- 438,19	378,00	440,00
Konsumpcyjne	Leszno	350,00- 370,00	374,51- 392,84	386,00-390,00	370,00-423,00

Zboża

(wrzesień 2000 ceny w zł / dt)

REJON PUNKT SKUPU	PSZENICA	JĘCZMIEN	ŻYTO	PSZENŻYTO
PPHU Wola -Pasze Spółka z o.o Biała Podl.	50,00	45,00	-	45,00
ROLIMPEKS-Biała Podlaska	48,00 - 50,00	45,00-46,00	32,00- 33,00	-
Młyn Biała Podl.	-	-	35,00-40,00	-
PPP BACUTIL Bedlno	50	-	-	-
Gorzelnia Bojanówka	-	-	36,00	-
Gorzelnia Suchowola	-	-	36,00	-
AGROPOL Bedlno k/Radzynia Podl.	50,00	-	-	-

Ceny maszyn rolniczych

(ceny w zł -wrzesień 2000r.)

Nazwa sprzętu rolniczego	Składnica Maszyn Rolniczych "Rolnik" s.c.Czopińscy Międzyrzec Podlaski	Składnica Maszyn Spółdzielnia „Przyszłość” Łuków	Składnica Maszyn „MEGA” s.c. Łuków	Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowe „CN” Parczew ul.Szkolna 32
Autokarmniki polskie	200-220			
Autokarmniki duńskie	305			
Agregaty uprawowe (Kutno) 3 m	8000			
Agregaty uprawowe 2,10-4,20	1350- 3650			
Brony ciągnikowe 3 polowe	430		520	
Brona 4 polowa	580		650	
Brona 5 polowa	700		750	700
Brona talerzowa	1700 - 4000	2350	2000 - 2300	
Ciągnik T-25	21 000	21 000		
Dmuchawa do siana	750 - 885	720	820	
Glebogryzarka	2200 - 2700			
Gniotownik	2500	2250	2450 - 3450	
Kabiny do ciągników	1550 - 2100		1300 - 2000	
Kojce dla trzody chlewnej	350 - 695			
Kombajn do buraków Neptun Z 413	30 000			
Kopaczka elewatorowa Z 609	5500			
Kosiarki rotacyjne	2700 -3350		2180 - 3200	3350
Kultywatory	580 - 1100	600	600	635
Ładowacz czołowy do T-25	2470		2450	2520 - 2640
Ładowacz Troll	7600	7300	7200	
Mieszalnik pasz suchych mps 1300	2450 - 2700			
Obsypnik	300 - 930	490	380	350
Opryskiwacz sadowniczy 400 l	2500			1600
Plugi ciągnikowe	950 - 3150	1120	800 - 1890	3150
Przyczepa jednoosiowa T - 117	7700			7000
Prasa zbierająca	31 000			
Przyczepa dwuosiowa T -169	9860			
Rozsiewacz nawozów Kos	1400 - 1500	1580	1480	
Rozrzutnik obornika	5400 - 10 200	7250		
Siewnik Poznaniak 2,7	5620			

Ogłoszenia

Sprzedam prasę wysokiego stopnia zgniotu Z-224 - stan bardzo dobry, tanio, tel. (083) 354-24-44

Leszek Szelagowski zam. Jeziory 22 gm. Łuków tel. (025) 798 40 29 po 16 lub 798 39 58 w godz. 8-15

Sprzedam: ciągnik C-360, kombajn ziemniaczany Anna, przyczepę zbierającą, stertownik

Konkurs ZIELONE LATO 2000 rozstrzygnięty

Zielone lato to prowadzona od siedmiu lat akcja antenowa Redakcji Rolnej programu I Polskiego Radia i prasowa tygodnika "Gospodyni". Patronat nad tegorocznym plebiscytem objął Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi - P. Artur Balasz. O założeniach i celach konkursu pisałam w majowym numerze naszej gazety. Obecnie chciałabym przedstawić przebieg i wyniki konkursu.

W sierpniu zarządzeniem kierownika Oddziału w Grabanowie powołana została komisja do lustracji i oceny gospodarstw agroturystycznych na szczeblu działania Oddziału. W skład komisji weszli przedstawiciele: Oddziału naszego WODR, Stowarzyszenia Agroturystycznego i Starostwa Powiatowego w Białej Podlaskiej.

Zadaniem komisji była lustracja i ocena gospodarstw agroturystycznych oraz wytypowanie najwyższej ocenionego gospodarstwa do eliminacji krajowych.

Najwyższej oceniono gospodarstwo państwa Alicji i Janusza Maciejewskich położone w miejscowości Mokry Stare, gm. Zalesie. Zostało też zgłoszone do eliminacji krajowych. Dzisiaj już wiemy, że państwo Maciejewscy otrzymali III nagrodę i puchar Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych i zostali zaproszeni na podsumowanie konkursu na szczeblu krajowym, które odbędzie się 12 września w Wysowej, woj. małopolskie. Mam nadzieję, że po powrocie podzieli się z nami swoimi wrażeniami.

Nasi laureaci działalność agroturystyczną prowadzą od roku 1998. Są członkami Stowarzyszenia Agroturystycznego. Gospodarstwo świadczy następujące usługi:

- * noclegi - 2 pokoje gościnne (5 miejsc noclegowych) w drewnianym domu z kuchnią i łazienką,
- * wyżywienie we własnym zakresie, do dyspozycji kuchnia z pełnym wyposażeniem,
- * przejażdżki bryczką lub w siodle, w zimie kuligi - gospodarz posiada 6 koni, w tym 3 dorosłe,
- * ogniska, grill, wypożyczanie rowerów,
- * zwiedzanie okolicy z przewodnikiem z Parku Krajobrazowego,
- * przy współpracy z Ośrodkiem Kolonijno - Wypoczynkowym w Neplach tzw. "zielone szkoły" dla zainteresowanych grup dzieci.

Na uwagę zasługuje też atrakcyjne położenie gospodarstwa: na uboczu w pobliżu dwóch rezerwatów przyrody ("Czapli Stóg" i "Szwajcaria Podlaska") i Parku Krajobrazowego "Podlaski Przełom Bugu". Wokół domu ogrodzony teren ok. 0,5 ha, z ogrodem kwiatowym, sadem i bocianim gniazdem. Na terenie wydzielone są też miejsca na organizację ognisk, zabaw i gier. Przebywający turyści poznać mogą zabytki i osobliwości krajoznawcze (historię rodu Mierzejewskich i Niemcewiczów, "kamienną babę", roślinność rezerwatów) - wszystko to uroczym położone w dolinach dwóch rzek: Krzyny i Bugu.

Gospodarze to ludzie uprzejmi i życzliwi, chętnie przyjmują wycieczki dydaktyczne, dzielą się swoimi doświadczeniami z innymi rolnikami. Aktywnie działają na rzecz Stowarzyszeń Agroturystycznych. W miarę możliwości finansowych prowadzą inwestycje związane z podwyższaniem standardu swojej kwatery. Chętnie współpracują z naszym Oddziałem, samorządem lokalnym i Ośrodkiem Wypoczynkowym

w Neplach. Włączając się w organizację festynów, dożynek i innych świąt okolicznościowych odbywających się w pobliskiej okolicy.

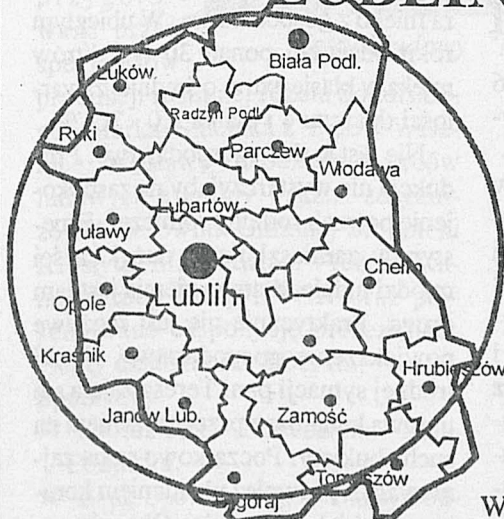
Dalszej klasyfikacji wyników konkursu na szczeblu działania Oddziału jeszcze nie zdradzę. Wszystkich zainteresowanych zaprosimy na uroczyste podsumowanie sezonu agroturystycznego, które odbędzie się w październiku. O terminie powiadomimy nieco później.

Korzystając z okazji chciałabym zaprosić wszystkie gospodarstwa agroturystyczne oraz gospodarstwa zainteresowane prowadzeniem tej działalności na to podsumowanie, ponieważ przy okazji odbędzie się też szkolenie dotyczące aktualnych problemów w agroturystyce.

Na realizację tego spotkania, jak i na nagrody dla wyróżnionych gospodarstw uzyskaliśmy dotację z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie w ramach zadania: Promowanie ekologicznych metod gospodarowania. ■

Bożena Warda

RADIO PLUS LUBLIN 87,9

RADIO PIUS Lublin (ul. Jana Pawła II 11, 20-535 Lublin, tel. fax 527 55 90) słysząc nie tylko w całym województwie lubelskim ale również w części województwa mazowieckiego, świętokrzyskiego, podkarpacie, a także Białorusi i Ukrainy. Swoim zasięgiem obejmuje obszar 115 km od Bożego Daru gdzie znajduje się nadajnik

W programie „AGROSERWIS” nadawanym w godz 6¹⁰-6⁴⁵, można usłyszeć doradców z Wojewódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Lublinie. Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin przekazuje komunikaty na temat pilnych oprysków.

Dlaczego wspólnie lepiej

Każdy członek grupy producenckiej chce mieć ze współpracy przyrost dochodu w stosunku do kwoty możliwej do uzyskania w "pojedynkę". Są co najmniej dwie drogi prowadzące do tego celu.

Skoro "zysk" w uproszczeniu to różnica między całkowitym przychodem a kosztami jego uzyskania, zatem można:

- obniżyć koszty,
- maksymalizować przychód,
- lub robić jedno i drugie.

Cokolwiek jednak by robić, trzeba stwierdzić, że obniżenie kosztów w pojedynkę ma swoje granice ze względu na ograniczony dostęp do ziemi i kapitału. Tak więc w kilka osób można skutecznie zmniejszyć stratę wynikającą z niepełnego wykorzystania np. budynków inwentarskich, maszyn i urządzeń w gospodarstwie.

Podobne relacje występują w przypadku nabywania w pojedynkę środków produkcji. Kupowanie w małych ilościach jest droższe, niż zaopatrzenie zespołowe, na których to właśnie transakcjach zyskuje się niebagatelne bonifikaty i oszczędności na kosztach transportu.

Warto wspomnieć też o możliwości uzyskania tego, co w pracy rolnika wydaje się prawie niemożliwe do osiągnięcia a więc o wolnym czasie, który pojawia się dzięki lepszej organizacji

pracy, oraz możliwość włączenia do niej specjalistów z zewnątrz.

Do bezspornych korzyści działania grupowego należy zaliczyć wykorzystanie umiejętności poszczególnych członków grupy, oraz możliwość zmniejszenia ukrytego bezrobocia na obszarach wiejskich, dzięki możliwości zatrudniania członków grupy i ich rodzin. Jest to realne, gdyż działając grupowo podejmuje się wiele prac przygotowujących produkt do sprzedaży np. sortowanie, czyszczenie, pakowanie, przechowywanie w kontrolowanych warunkach.

Największą korzyścią jest poprawa pozycji przetargowej. Sytuacja rolnika działającego w pojedynkę na rynku nie jest mocna. Jego wpływ na rynek w porównaniu z możliwościami jego partnerów handlowych jest poważnie ograniczony, głównie z powodu małej skali działalności. Ten problem dotyczy zarówno gospodarstw drobnotowarowych jak i tych większych dostarczających duże partie towarów na rynek. Sytuacja tych drugich jest wprawdzie nieco lepsza, ale i tak niewystarczająca by stanąć

do negocjacji z drugą stroną rynku z pozycji równorzędnego partnera.

Strategia marketingowa wynika z doskonałego rozpoznania i zrozumienia rynku, dostosowania produkcji a także czasu i form dostawy do potrzeb odbiorców, możliwa jest tylko w przypadku producentów działających zespołowo. Poza tym tylko grupa może sobie pozwolić na zatrudnienie profesjonalnego menadżera, który jest w stanie opracować i realizować jej strategię marketingową.

Próba reformowania, oznacza jednocześnie konieczność rezygnacji ze starych przyzwyczajęń, oraz wyzbycie się obaw przed nową rzeczywistością. Stanowią one poważną barierę w przejściu do "nowego stylu działania", jakimi są między innymi grupy producenckie. Dlatego współpraca w sferze produkcji rolnikom jeszcze nie wychodzi. Istnieje kilka przyczyn tego zjawiska:

- niekorzystne wspomnienia z niedawnej przeszłości,
- obawa przed wykorzystaniem przez silniejszych partnerów w grupie,
- znaczna część rolników, tak naprawdę nie jest zainteresowana zrzeszaniem się. Wynika to z faktu, że dla części z nich źródłem dochodu nie jest produkcja rolnicza lecz inne źródła poza rolnicze.

Weronika Kondraciuk

Jan i Teresa Krupińscy mieszkają we wsi Ernestynów na terenie gminy Serokomla. Gospodarstwo przejęli w 1987 r. Jak większość w tym rejonie, było ono wielokierunkowe.

Rolnik potrafi

Obecnie gospodarują na prawie 16 ha, w tym 4 ha UZ i zajmują się głównie produkcją mleka.

W 1997 r. zmodernizowali oborę, w której jest 12 stanowisk dla krów. Obroda nie jest jeszcze pełna. W bieżącym roku utrzymują 13 szt. bydła, w tym 8 krów mlecznych. W żywieniu wykorzystują pasze z własnego gospodarstwa i koncentraty. Aby zwiększyć ilość pasz objętościowych, od kilku lat sięgają kukurydzą z przeznaczeniem na kiszonkę. Wspólnie z 4 innymi rolnikami zakupili sprzęt do zbioru kukurydzy.

Od 4 lat są związani wieloletnią umową ze Spółdzielnią Mleczarską w

Michowie, która co drugi dzień odbiera mleko z gospodarstwa. W ubiegłym roku odstawili ponad 30 tys. litrów mleka w klasie extra, o średniej zawartości tłuszczu 4 i białka 3,0 - 3,2 %.

Nie jest to duże gospodarstwo. Produkcja nie wystarczaby na zaspokojenie potrzeb rodziny rolniczej. Ernestynów zamieszkują w dużej części młodzi ludzie, dlatego ziemia jest tam droga. Praktycznie nie jest możliwe powiększenie gospodarstwa. W tej trudnej sytuacji pani Teresa zajęła się uprawą kwiatów z przeznaczeniem na suche bukiety. Początkowo sama zajmowała się również układaniem kompozycji i ich sprzedażą. Obecnie powiększyła areal uprawy kwiatów (głównie nieśmiertelniki, Inicznik,

lipidium, zatrwany wrębne i trawy ozdobne) do 0,7 ha. Pod koniec lata zbiera je, wiązuje w pęczki i suszy, a następnie przekazuje do firmy swojego brata. Tam układane są piękne kompozycje, które znajdują nabywców na rynku krajowym i za granicą.

Państwo Krupińscy od kilku lat aktywnie współpracują z Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego. Uczestniczą w szkoleniach i wyjazdach szkoleniowych. Pani Krupińska niejednokrotnie zajmowała czołowe miejsca w olimpiadach z zakresu WGD i w konkursach na estetyczną zagrodę.

Ich gospodarstwo odwiedzają wybieczki, których uczestnicy podziwiają piękny ogród pani Teresy. Gospodyni zawsze chętnie odpowiada na pytania rolniczek i udziela rad jak należy robić, aby wokół domu było ładnie i wygodnie.

Elżbieta Kędziora

Dnia 20 sierpnia 2000r. odbyły się pierwsze w tym roku dożynki gminne w Tucznnej. Organizatorami był Zarząd Gminy i Gminny Ośrodek Kultury. Uroczystość rozpoczęła się przejeżdżaniem z Urzędu Gminy do kościoła Św. Anny w Tucznnej delegacji wieńcowych z Tucznnej, Bokinki Królewskiej, Dąbrowicy Dużej, Choroszczynki, Wisek i Bokinki Pańskiej.

Gminne dożynki - TUCZNA 2000

Msza Święta odprawiona w intencji rolników, celebrowana była przez proboszcza parafii księdza Józefa Oleszczuka. Po zakończonej Mszy barwny korowód z wieńcami dożynkowymi i w asyście zespołów ludowych przemarszerował na boisko Szkoły Podstawowej. Starosta dożynek, rolnik z Tucznnej Jan Czapski oraz staroscina, rolniczka z Choroszczynki Grażyna Ołędzka, wręczyli bochen chleba wójtowi Kazimierzowi Matysiukowi.

W uroczystościach dożynkowych uczestniczyli zaproszeni goście honorowi Franciszek Jerzy Stefaniuk Wicemarszałek Sejmu RP, Krzysztof Kłab Radny Powiatu Bialskiego, Jan Kurowski Wójt Gminy Piszczac, Ryszard Zań Wójt Gminy Kodeń, Krzysztof Iwaniuk Wójt Gminy Terespol, Dariusz Jednas Komendant Komisariatu Policji w Wisznicach, Zbigniew Sobieski Komendant Straży Granicznej w Światyczach.

Wójt gminy wygłosił przemówienie okolicznościowe. Podkreślił, że święto plonów, wieńce i chleb są symbolami nie tylko zbiorów ale trudu rolników. Wicemarszałek Sejmu F.J. Stefaniuk przypomniał, że dożynki są po to, aby oprócz uczczenia tradycji, pokłonić się rolnikom za ich pracę.

W części artystycznej wystąpiły dzieci ze Szkoły Podstawowej w Tucznnej recytujących wiersze, młodzieżowy zespół chóru kościelnego "Schola". Zespół dorosłych "Na swojską nutę" działający przy GOK w Tucznnej wykonał wiązanek pieśni ludowych. Część artystyczną zakończył taniec w wykonaniu zespołu z Rozwadówki pod tytułem "Obrzęd żniwny". Ponadto odbyły się imprezy towarzyszące:

- ☆ prezentacja działalności firmy Herbalife,
- ☆ występy zespołów: dziecięcego "Nutki" z Piszczaca, pieśni i tańca "Podlasie", śpiewaczego

z Zabłocia.

W trakcie trwania imprez towarzyszących pojawił się gość niezapowiedziany z dużą ilością wody z silnym porywistym wiatrem i wyładowaniami atmosferycznymi, który przerwał na krótko trwające uroczystości.

Po krótkiej przerwie wywołanej burzą, dzięki staraniom organizatorów wznowiono porządek dnia. W programie przewidziano też zawody sportowe: przeciąganie liny - walka pomiędzy sołectwami, podnoszenie ciężarka, przenoszenie worków z piaskiem, wyścig tacek, bieg w workach, rzut lotką do tarczy, strzał piłką na bramkę.

Odbył się również konkurs wiedzy o BHP zorganizowany przez KRUS.

Przez całą imprezę była prezentowana wystawa zbóż, ziemniaków i warzyw przygotowana przez specjalistów produkcji roślinnej Józefa Sokulskiego i Marka Siuciaka z PZDR Wisznice. Wystawę rękodzieła twórców ludowych z gminy Tuczna zorganizował kierownik Gminnej Biblioteki Krystyna Mackiewicz. Prezentowano wyroby firmy AVON oraz prezentowano ekspozycję prezentującą efekty działalności ZDZ-tu.

Sponsorzy:

- ☆ Spółdzielnia Mleczarska Biała Podlaska,
- ☆ Bank Spółdzielczy w Białej Podlaskiej Oddział w Tucznnej,
- ☆ Ochotnicza Straż Pożarna w Tucznnej,

- ☆ Krzysztof Łojewski TPHU Kosoły,
- ☆ Zakład Doskonalenia Zawodowego Biała Podlaska,
- ☆ PETRDOM S.C. Barbara i Bernard Domańscy Biała Podlaska,
- ☆ Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Eksport - Import Akord S.C. Biała Podlaska,
- ☆ FELIX Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowe Rossosz,
- ☆ Przedsiębiorstwo Geodezyjno - Kartograficzne "GEOMIAR" Biała Podlaska,
- ☆ Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska w Tucznnej,

Zespół ludowy "Na swojską nutę" z Tucznnej

- ☆ Spółdzielnia Kótek Rolniczych w Tucznnej,
- ☆ Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego,
- ☆ Sklep "TERJAN" w Tucznnej,
- ☆ Towarzystwo Ubezpieczeniowe Samopomoc S.A. w Białej Podlaskiej.

Patronat medialny sprawowały: Radio Lublin, Słowo Podlasia, Dziennik Wschodni.

Imprezę dożynkową zakończył koncert zespołu SABAT zabawą ludową.

*Józef Sokulski, Marek Siuciak
PZDR Wisznice*

Dożynkowi goście w Kodniu

Zespół Śpiewaczy z Rozwadówki istnieje od bardzo dawna, jego założycielem był nieżyjący już dziś Jan Wegiera, który nauczył nas obrzędu dożynkowego.

Pierwsze zdjęcia z dożynek, które posiadamy, są z roku 1937. Mamy na swoim koncie wspaniałe osiągnięcia-kiedy uczestniczyliśmy w przeglądach Kapel i Zespołów Śpiewaczych. Przez 2 kolejne lata zajmowaliśmy drugie miejsca. Występowaliśmy na różnych imprezach o czym świadczą liczne zdjęcia.

Przedstawialiśmy również wypiek chleba, nad tym dużo pracowała przewodnicząca KGW Teresa Skrzyńska.

Przechodziliśmy różne koleje losu, lecz nie poddaliśmy się, krzewimy naszą kulturę i tradycję. Zespół odmłodził. Liczy 10 osób starszych i 20 młodzieży w wieku od 14-18 lat. To dzięki nim pani Jadwiga Szypiło, obecnie prowadząca

zespół, może zdziałać wiele. Oddana jest sercem i duszą tej młodzieży. Potrafi ją zjednać i z nimi ciężko pracować.

Młodzi ludzie chętnie garną się do zespołu, systematycznie przychodzą na próby, są zorganizowani i zdyscyplinowani.

Trzeba nie lada zapалу, konsekwencji i umiłowania twórczości ludowej by działać.

Zespół prezentuje stare zwyczaje dotyczące zakończenia zniw. Dożynki to stara wiejska tradycja, obchodzona na wsi nawet za czasów pańszczyźnianych. Dziewczęta i chłopcy występują w białych koszulach i lnianych spodniach, przepasani lnianymi oryginalnymi krajkami, dodatkowym elementem są

sierpy, kosy, cepy widoczne na zdjęciu.. Dziewczęta naśladują żęcie zboża sierpami, chłopcy kosami. Wielu z nich ma po raz pierwszy do czynienia z kosą. W końcowej fazie jest pokazany omłot zboża cepe. Wszystko przeplatane dożynkowymi przyśpiewkami. Podziękowaniem za plony jest wręczenie "dożynka" z kłosów zbóż i kwiatów gospodarzom dożynek z piękną przyśpiewką „A teraz wianuszek piękny uwijemy i jako dar ojcom naszym na stół zaniesiemy,,

Tradycją jest obtańcowanie gospodarzy dożynek, oni zaś częstują zespół biesiadnym miodem. Obrzęd kończy się zabawą.

Za jej bezinteresowność i chęć do działania życzę pani Szypiło wiele zadowolenia z tego co robi, a Zespołowi Śpiewaczemu z Rozwadówki dalszych sukcesów. ■

Alina Karwacka
PZDR Wisznice

Dożynki gminne w Komarówce

Uroczystości w niedzielę 03 września 2000 r. w Komarówce pow. Radzyń Podlaski rozpoczęły się Mszą świętą. Po nabożeństwie korowód z zespołami ludowymi, delegacjami z każdej wsi prezentującymi wieńce dożynkowe wyruszył na miejscowy stadion z orkiestrą strażacką na czele.

Wójt gminy Stanisław Faluszewski z Przewodniczącym Rady Gminy Andrzejem Romaniukiem powitał zaproszonych gości: starostę powiatu Jerzego Kułaka, kierownika Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego w Radzynie Podlaskim Urszulę Sawczuk oraz miejscowe władze. Zaszczytna rola starostów gminnych dożynek przypadła Joannie Krupskiej z Przegalin Dużych (gospodarującej z mężem Zbigniewem na 57 ha i specjalizującej się w bydle mięsnym), oraz Tomaszowi Patkowskiemu z Wisiek gospodarzemu z żoną Dorotą na 50 ha i specjalizującym się w

bydle mlecznym).

Na dożynki licznie przybyli mieszkańcy nie tylko Komarówki ale z całej gminy i okolicznych wsi sąsiadujących gmin.

Zainteresowaniem widzów cieszyły się występy zespołów ludowych. Liczna grupa rolniczek i rolników odwiedziła wystawę zorganizowaną przez pracowników PZDR, pracujących na terenie gminy Komarówka. Poza nowymi odmianami zbóż ciekawie prezentowały się obrazy wykonane ze skóry przez Stanisławę Hoffman i Barbarę Olszewską z Komarówki oraz wyroby ze słomy i suszek Grażyny Filipiuk i

Teresy Chomiuk z Brzezina. Uczestnicy biorący udział w dożynkach byli zachwyceni poczęstunkiem smacznej grochówki przygotowanej przez członkinie KGW Komarówka. Dożynki zakończyły się zabawą taneczną trwającą do rana. ■

Opracowała: Barbara Pachala
Specj. ALOW

Ogłoszenie

Heronim Szymanski

zam. Parczew ul. Laskooska 46
tel. (083) 354-33-99

Sprzedam tanio w dobrym stanie dojarkę dwukonwijną „Alfa-Lavel”, chłodziarkę zbiornikową poj.-200 l

Niektóre z ginących zawodów znowu cieszą się popularnością. Dowodem są coroczne warsztaty garncarskie w Urzędowie i kowalskie w Wojciechowie. Twórcy ludowi znowu zarabiają. Na kiermaszach znikają ze straganów rzeźby, pająki, plecione koszyki...

Sztuka ludowa w cenie

Młody rzeźbiarz z Siedlisk sprzedaje małe figurki muzykantów i duże rzeźby ogrodowe. Figura "Dziadek z babką" (na zdjęciu) kosztuje 1200 zł. Jak je sprzedać? "Trzeba sobie wyrobić markę.- radzi rzeźbiarz - Fotografuję wszystkie swoje rzeźby. Na kiermasz przychodzą ludzie i mogę im pokazać co zrobiłem." Rzeczywiście, tłumek wokół niego duży i wszyscy proszą o wizytówkę. Rzeźbiarz ciągle się uczy. Najpierw od taty, twórcy ludowego, a teraz od Litwinów. "To fachowcy, jeśli chodzi o monumenty, kapliczki przydrożne, krzyże - a to mnie najbardziej interesuje." Dyrektor Muzeum Wsi Lubelskiej, doceniając talent młodego artysty, zamówił u niego wielki, ozdobny krzyż.

Twórczyni ludowa spod Lublina opowiada o tradycjach wykonywania papierowych ozdób. "Każda gospodyni miała własne pomysły. Po bieleniu izby zawieszała nowego pająka i wycinała nowe firanki do okien. Kwiatami z bibuły przyozdabiano obrazy i robiono bukiety." Twórczyni chętnie zdradza swoje własne pomysły i technikę wykonywania ozdób. Jest zapraszana do szkół na lekcje pokazowe. A na kiermaszach organizowanych przez Stowarzyszenie Twórców Ludowych sprzedaje swoje wyroby. "Dzieci chętnie je kupują. Pająki duże, średnie i małe kosztują 30, 10 i 1 zł, są też żołędzie zrobione z wydmuszek i ozdoby choinkowe."

W Krasnem, przy kapliczce św. Jana Nepomucena mieszka plecionkarz. Wyplata ze słomy, trzciny, wikliny i rogożyny. Na wymyślonym przez siebie warsztacie robi zapinane na kołeczki koszyki walizkowe, przypominające kuferek. Są

też plecione pudełka, dzbanki, no i oczywiście koszyki (wiklinowe 10 zł, z rogożyny 20 zł). Swoje wyroby sprzedaje w domu, na kiermaszach w Muzeum Wsi Lubelskiej i w galerii Stowarzyszenia Twórców Ludowych. W ubiegłym roku zdobył I nagrodę w konkursie STL za swoją twórczość. Jego pracami interesuje się również młodzież z Liceum Plastycznego. Artysta miał też swoich uczniów.

*

Na pewną pomoc w sprzedaży swoich wyrobów mogą liczyć członkowie Stowarzyszenia Twórców Ludowych. Jego cel, to kultywowanie tradycji twórczości ludowej: folkloru, piśmiennictwa i sztuki ludowej. Wstąpienie do STL to wielkie wyróżnienie. Twórca ludowy legitymuje się certyfikatem - dowodem uznania etnografów i potwierdzeniem autentyczności jego sztuki. Jest to ważna informacja dla potencjalnych kupców, kolekcjonerów i właścicieli galerii, którzy odwiedzają Targi Sztuki Ludowej w Kazimierzu, wystawy i konkursy organizowane przez STL. Dzięki temu artyści więcej są promowani, a ich wyroby rozpowszechniane. Pomagają w tym liczne kontakty Stowarzyszenia i znajomość branży. Zrzeszeni mogą liczyć na: stypendia artystyczne, zapomogi i nagrody w konkursach, drukowanie utworów literackich, a także opłaty za nocleg, wyżywienie, stoisko na targach i wystawach.

O wstąpieniu do Stowarzyszenia decydują następujące kryteria:

- ☆ ukończenie 18 lat (średnia wieku twórców to ok. 60 lat, chociaż przybywa wielu młodych),

- ☆ wola wstąpienia,
- ☆ nawiązanie twórczością do tradycji regionu,
- ☆ nie posiadanie specjalistycznego wykształcenia w uprawianej dziedzinie,
- ☆ dorobek artystyczny, uznanie w swoim środowisku, np.: dyplomy z konkursów i inna dokumentacja potwierdzająca działalność artystyczną.

Kandydat przedstawia swoje, charakterystyczne dla swojego regionu prace, do oceny:

- ☆ z dziedziny sztuki ludowej: 5-10 prac,
- ☆ z dziedziny literatury: 50 - 100 prac drukowanych lub pisanych ręcznie,
- ☆ z dziedziny folkloru - zespół ludowy lub soliści są oceniani na scenie za repertuar, stroje i poziom artystyczny.

Składka roczna w STL wynosi 24 zł.

Szczegółowych informacji udziela:

Stowarzyszenie
Twórców Ludowych
Zarząd Główny
ul. Grodzka 14
20-112 Lublin
tel./fax (081) 53 249 74

Jolanta Kotlarek

RADIO LUBLIN

Magazyn Rolniczy:

„Wieści”

**od poniedziałku do
soboty,
godz. 5³⁰-6⁰⁰**

Radio Lublin można odbierać
w zakresie:

103,4 MHz

na pasmach UKF

Strachy polne 2000

Odchodzi lato... Odchodzi wiek... Czasami nawet nie zauważamy jak dużo jest odejść. Odchodzi z pejzażu wiejskiego wierzbiana opiewana przez wcześniejsze pokolenia wieszcz jako typowo polskie drzewo. Stara płacząca wierzbiana, czy chciałaby o czymś zaśpiewać nim się zamieni w próchno...? Odchodzą strzechy, wykonane spracowanymi dłońmi ubogich ludzi. Stara pocziwa strzecha, zagubiona wśród betonowych ścian, czy kryje w sobie jakąś wieczorną pieśń... Odchodzą wiatraki, które latami były charakterystycznym elementem podlaskiego pejzażu. Odchodzi... każde odejście budzi refleksję, czasami smutek, choć do tego wstyd się przyznać. Zanim stracha polnego, samotnego strażnika pól zastąpi etatowy dozorca, posłuchajmy jego opowieści. O czym chciałby powiedzieć nim rozpadnie się bezpowrotnie szargany wiatrem, smagany deszczem, pogardzany spojrzem estety.

Opuszczona od lat stara chata pod lasem, połamany płot i zamiast malw w ogródku - wielkie pokrzywy. Tam może mieszkać tylko strach. Tego dnia (21 września 2000) gościł u siebie wszystkie chętne zabawy strachy z kilku powiatów: radzyńskiego, parczewskiego, łukowskiego i podlaskiego, a dokładniej z Ulana teatrzyk "Straszynki", z Dołhobród teatrzyk "Baj", grupę literacką młodzieży z ZSZ w Białej Podlaskiej, grupę "strachów" na rowerach z SP w Kolembrodach, świeżo "wyklute" straszki z SP w Żerocinie, strachy "weteranki" z LO w Komarówce Podlaskiej, "muzykalnego stracha" z GOK-u w Łomazach, spóźnialskie straszki z SP w Juliopolu, "wszechobecnego" stracha z Janowa Podlaskiego i współgospodarzy

- czyli całą szkołę "strachów żywych" z Romaszek.

Całość bacznie obserwowały i wyciągały wnioski strachy o minutę starsze czyli z Wojewódzkiego Domu Kultury w Lublinie, ze Starostwa Powiatowego w Białej Podlaskiej i "strach ziomek" - przedstawiciel gminy.

Konkurs na najciekawszego stracha

Gdy goście zaczęli ściągać gromadnie nad rzekę, tubylcy witali ich dość kontrowersyjnie, m.in.: "Wróble sio, wrony sio, idą, idą... Strachów wiele, a wśród nich nauczyciele..." Tak się zaczęło. Ponad gwarem zebranych zaczęła potęgować się dziwna muzyka. Z różnych stron, jak z pod ziemi wyrażały i podążały ku idącym przez most wielkie strachy, ale one ich nie witały, a zapraszały na łąkę, coraz bardziej śmiało, wirujące w tańcu. Jesiennym tańcem spełnienia. Srebrne nici babiego lata migotały na tle nasyconych purpurą dębów. W rozszalałych dźwiękach muzyki dołączały na "scenę" inne strachy: i te na patyku, i te na dwóch nogach, konwencjonalne i kosmiczne. Wszystkie wesołe - wszak to koniec ich pracy. Wśród nich wyłonił się gospodarz i poprowadził roztańczoną gromadę pod swój dom. Tam z za węgla, z kominu, ze studni, z małych szybek drewnianej chałupy wyglądały inne strachy. Nie ma lekko - rzekł gospodarz - jeszcze dziś nie zgadzam się na próżnowanie - trzeba rozstrzygnąć konkurs na najciekawszego wśród was. Dziecięce jury - reprezentanci poszczególnych grup rozpoczęły lekcję demokracji i odpowiedzialności. Startującym w konkursie plastycznym strachom stawiali oceny od zera do sześciu.

Ze strachem polnym w roli głównej

Po tym konkursie rozpoczęły się prezentacje teatralne ze strachem polnym w roli głównej. Najmniejszy strach - Sierotka Marysia - wylosowała występ pierwszego zespołu - była to improwizacja młodzieży z LO w Komarówce Podlaskiej. Samotny strach boleśnie odczuwał pustkę i bardzo pragnął coś przeżyć. Zachwycał się każdym dźwiękiem i jeśli go usłyszał natychmiast zatrzymywał dla siebie. Gromadził dźwięki: od szelestu liści do warkotu traktora. Gromadził barwy: czarnych kruków i białych obłoków, ale z każdą nową wartością czuł się coraz cięższy. Pod ich ciężarem pochylił się ku ziemi. Przygnieciony własnym łakomstwem - upadł. Już mógł podziwiać tylko matkę ziemię. Improwizacji pantomimicznej towarzyszyła również improwizowana muzyka na gitarze.

W drugiej etiudzie zaprezentowała się grupa z Ulana. Piękne, symboliczne rekwizyty urzekły wszystkich zebranych. Była to opowieść o strachu... morskim. Żeglująca grupa wesołych dzieciaków przeżywa moc przygód, bo wśród nich jest strach o posturze krocie większej od najwyższego domu w okolicy, o niemniej groźnej minie, a nade wszystko straszne są okoliczności (strach na wodzie jest nieporównywalnie większy od stracha na polu - wiedzą o tym szczególnie ci, którzy nie umieją pływać). Ale okazuje się, że ten strach nie jest taki straszny - to przyjaciel - kapitan.

Dzieciaki z całej szkoły przedstawiły musztrę strachów, które przed zimowym odpoczynkiem muszą zdać raport ze swojej pracy pt. "Co w trawie piszczy - czyli koniec XX wieku". Wszystkie te strachy, które z powodu braku

dyscypliny nie stawiały się na zbiórce zostały zaocznie skazane na śmierć techniczną. Z zebranych raportów wynikało jednoznacznie, że wśród ludzi stan jest ciężki: bo zamiast chrustem palić w piecu "strachy na dwóch nogach" palą olejem. Kolejny meldunek mówi o stanie krytycznym: "strachy na dwóch nogach" mówią jakimś dziwnym językiem: wyjeżdżają na jakiś weekend (gdzie to jest?), jedzą pizzę i popijają colę o cieciorce nic nie wiedzą. Świat się przewrócił - stwierdza drugi stróż pola. Następny meldunek jest jeszcze gorszy - stan jest beznadziejny: bo 2x2 już nie jest 4. To jest 5. I że to efekt synenergii. Usłyszał to strach w miejscowej szkole. Wszystkie strachy są zrozpaczone. Jak mogą spokojnie usnąć i czy obudzą się na pewno wiosną już w następnym wieku? Ale od czego ma się przyjaciół zza miedzy - to strach z sąsiedniej gminy (z Łomaz) ukoił dźwiękami gitary ich niepokoję. Teraz śpią...

Oto zespół teatralny z Dołhobród. Uroczy, piegowaty strach, który znał tylko zajaca i myszkę chciał za wszelką cenę znaleźć pracę. W mieście, wśród elegancko ubranych ludzi wcale nie było mu łatwo, jego odmienny wygląd zgłoszono na policję, potem padł pomysł, aby doprowadzić go do stanu używalności poprzez ostruganie. Fiaskiem kończą się starania o pracę w ochronie, nawet próbuje swoich sił w filmie. Puenta jest prosta - na niczyją pomoc strach nie może liczyć. "Umiesz liczyć, licz na siebie" - radzą mu dzieci - "nie daj się oskubać i bądź sobą".

Dzieci z Żerocina przedstawiły etiudę, w której dobra wróżka tchnęła życie w stracha. Zaczął się poruszać. Z czasem mógł pomagać dzieciom i miał dobre rady na ortografię. Oj przydałby się taki strach na stałe.

Dzieci z Juliopola przedstawiły etiudę o straszku Red Ból, który jest dobrym aniołkiem i skacze po chmurach. Wierszyk do inscenizacji ułożyła jedna z występujących dziewczynek.

Od pierwszej zapalki

Po prezentacjach teatralnych prezentował swoje umiejętności w rozpalaniu ognisk Wójt Gminy Rossosz. Podobno ćwiczył cały tydzień - wierzymy na słowo, bo udało się od pierwszej zapalki. Wzmocnione ciepłym bigosem strachy bawiły się ze strachulcem - gospodarzem (Przemkiem Buksińskim) w tworzenie strachów z niczego (aby w przyszłości nie wyginęły jak dinozaury), oraz w chowanie, szukanie i inne swawole. Tymczasem dziecięce jury zliczyło przyznane punkty uczestnikom w konkursach. Końcowe rachunki (wykluczając efekt synenergii) powierzono pani Ewie Żukowskiej z WDK w Lublinie, oraz panu Kazimierzowi Weremkowiczowi - Wójtowi Gminy Rossosz. Po mozolnych przeliczeniach okazało się, że najwięcej punktów w etiudzie teatralnej zdobył zespół „Baj” z Dołhobród. Drugie miejsce zajęły dzieci z SP w Romaszkach, trzecie - "Straszynki" z Ułana, czwarte miejsce młodzież z LO w Komarówce Podl. a dwoma wyróżnieniami ex-equo nagrodzono dzieci z SP w Juliopolu i dzieci z SP w Żerocinie.

Medytacje stracha polnego

Dzień wcześniej 20 września 2000 r. profesjonalne jury w Białej Podlaskiej oceniło nadesłane prace literackie pn. "Medytacje stracha polnego" w ramach imprezy plenerowej Strachy polne, przyznając: I nagrodę Ewie Lewczuk z ZSZ nr 2 w Białej Podlaskiej za wiersz "Strażnik", II nagrodę Marlenie Jakimowicz z SP w

Kolembrodach za prozę "Rozmyślanie stracha polnego", III nagrodę Agacie Szaniawskiej z LO w Komarówce Podlaskiej za wiersz "Wróble", oraz dwa wyróżnienia: Kindze Ajakimowicz z SP w Kolembrodach za wiersz "Mój przyjaciel strach" i Renacie Wachowicz z ZSZ nr 2 w Białej Podlaskiej za wiersz "Medytacje stracha polnego".

Upominki wszystkim nagrodzonym w konkursach ufundowali: Fundacja "Batorego" w Warszawie i Starostwo Powiatowe w Białej Podlaskiej.

Spotkanie dobiegło końca

To już czwarty raz na przełomie kalendarzowego lata i jesieni spotykają się w Romaszkach dziecięce i młodzieżowe grupy teatralne oraz osoby zainteresowane plastyką i literaturą aby pobawić się inaczej, aby przekonać się czy strach polny może być źródłem inspiracji dziecięcej twórczości. Pomysłodawcami i organizatorami imprezy są: Miejski Ośrodek Kultury (do niedawna Regionalny Ośrodek Kultury w Białej Podlaskiej) oraz Szkoła Podstawowa w Romaszkach. Impreza z każdym rokiem zatacza coraz szersze kręgi. Zapraszamy za rok wszystkich zainteresowanych konkursami teatralnymi, plastycznymi, literackimi - zabawą ze strachem polnym w roli głównej. Do zobaczenia.

*Danuta Szaniawska
SP Romaszki*

PRONAR

Narew 17-210 Narew

woj. podlaskie

ul. Mickiewicza 101A

tel./fax (085)681 63 29, 681 64 29

tel. kóm. 090 265 466, 090 265 467

producent ciągników rolniczych.

Od miesiąca czerwca bieżącego roku rolnicy mają możliwość nabywania ciągników z nową, wygodną kabiną zapewniającą wysoki komfort oraz doskonałe pole widzenia.

Przedsiębiorczość jest nowym wyzwaniem dla zmieniającej się polskiej rzeczywistości. To co kiedyś było dostępne tylko dla niewielu i z dużą trudnością stało się otwarte dla wszystkich bez większych przeszkód. Praktycznie każdy z nas ma możliwość założenia swojego małego przedsiębiorstwa.

Co to jest przedsiębiorczość

Często zadawanym pytaniem jest: Czy ja mogę zostać przedsiębiorcą? Tak. Przedsiębiorczość jest dla każdego, ale nikt nie rodzi się przedsiębiorcą. Człowiek się nim staje. Czy nam się uda? Czy osiągniemy sukces? Na te pytania odpowie czas.

Nie ma gotowej recepty na sukces. Jest on wypadkową wielu czynników i trudno powiedzieć, który jest mniej lub bardziej ważny. Jednakże warto przygotować się do tej roli, poznać zasady i mechanizmy przedsiębiorczości. Z jednej strony pomoże to nam z większym prawdopodobieństwem osiągnąć cel, a z drugiej zaoszczędzi wiele frustracji i przykrych porażek.

Przedsiębiorczość rozumiana jest jako:

- proces obejmujący wszystkie cechy osobowości, doświadczenia i działania związane z przystosowaniem się do reguł gospodarki rynkowej, zarówno osób fizycznych jak i prawnych aktywnie uczestniczących w procesie przemian,
- czwarty czynnik produkcji, wyzwalający inicjatywę i zasoby aktywności intelektualnej i zaangażowania czynników produkcji, a przedsiębiorca to człowiek wykazujący zdolność do odbioru impulsów rynkowych i sprawnego wdrażania innowacji,
- szczególny element gospodarki rynkowej, który określa jakie będą potrzeby jutra, a wtedy produkuje towary lub wykonuje usługi aby je

zaspokoić. Przedsiębiorca zawsze podejmuje ryzyko, gdyż nigdy nie można być pewnym przyszłych potrzeb rynku,

- organizacja i kierowanie przedsiębiorstwem, firmą, przedsięwzięciem opartym na motywach zysku, przy założeniu ryzyka i na własną odpowiedzialność.

Ludzie przedsiębiorczy charakteryzują się następującymi cechami:

- chęć osiągnięcia zysku,
- wytrwałość i cierpliwość,
- pewność siebie,
- zdolność podejmowania ryzyka,
- elastyczność,
- pomysłowość,
- zdolność określania i selekcji celów gospodarczych,
- chęć do pogłębienia wiedzy,
- entuzjazm i optymizm,
- odporność na stres,
- umiejętność logicznego myślenia,
- zdyscyplinowanie,
- zdolność do samokrytyki,
- umiejętność współpracy,
- umiejętności organizacyjne,
- umiejętność zarządzania i kierowania zespołem,
- pogodne usposobienie do otoczenia,
- umiejętność racjonalnego gospodarowania,
- dążenie do rozwoju i wzrostu,
- uczciwość.

Tempo rozwoju pozarolniczej działalności gospodarczej zależy od:

- położenia gminy,

- stanu infrastruktury,
- struktury gospodarki,
- charakteru rolnictwa,
- poziomu bezrobocia,
- sytuacji demograficznej,
- zasobów kapitału,
- stosunków własności,
- sprawności instytucji wiejskich,
- postaw społecznych mieszkańców.

Dotychczasowe doświadczenia o rozwoju przedsiębiorczości na terenach wiejskich wg prof. M. Duczkowskiej-Piaseckiej wskazują na następujące kwestie:

1. Nowo podejmowane działania to najczęściej małe, rodzinne firmy.
2. Pozycja tych firm jest wyznaczona przez tempo przemian społeczno-ekonomicznych na rynku.
3. Występują duże różnice w tempie rozwoju przedsiębiorczości na terenie Polski.
4. Istnieje zależność pomiędzy wzrostem ilości firm a charakterem rolnictwa.

Wybrane czynniki wpływające na podejmowanie alternatywnych przedsięwzięć w rolnictwie krajów Unii Europejskiej / Kania 1994/

- stagnacja dochodów rolników,
- zmniejszenie wydatków przeciętnej rodziny na żywność,
- bardzo wolny wzrost cen produktów rolniczych,
- duży spadek liczby gospodarstw,
- wyludnianie się niektórych regionów,

- wzrost popytu na wypoczynek na wsi,
- wzrost zainteresowania żywnością produkowaną metodami ekologicznymi.

Barierą i czynnikami hamującymi rozwój przedsiębiorczości to głównie:

- brak kapitału,
- brak doradztwa dla ludzi prowadzących mały biznes,
- brak informacji,
- przepisy administracyjno-prawne,

- brak wiedzy dotyczącej założenia i prowadzenia firmy.

Pozarolniczych przedsięwzięć podejmowanych na wsi jest coraz więcej. Ważną rolę odgrywa podnoszenie poziomu wiedzy młodzieży i dorosłych mieszkańców wsi. Rozwój pozarolniczej działalności spowoduje to, że wieś stanie się wielofunkcyjna tzn. przestanie w miarę upływu czasu być postrzegana jako dająca utrzymanie tylko ludności rolniczej na rzecz lokalizacji różnych drobnych firm produkcyjnych, usługowych i handlowych.

W procesie wielofunkcyjnego rozwoju wsi główny nacisk należy kłaść na rozwój przetwórstwa produktów rolnych, dystrybucję żywności oraz na wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych wsi.

Elżbieta Oczkowska

Na podstawie: Rozwój przedsiębiorczości na terenach wiejskich

Prof. M. Duczkowskiej-Piaseckiej

"Paszporty roślin"

Zagadnienia ochrony roślin w Polsce w sposób kompleksowy reguluje ustawa z dnia 12 lipca 1995 r. o ochronie roślin uprawnych. Przepisy te obejmują ochronę roślin przed organizmami szkodliwymi, zapobieganie przenikaniu organizmów szkodliwych przez granicę państwową (kontrola fitosanitarna) oraz zapobieganie zagrożeniom dla ludzi, zwierząt i skażeniu środowiska, które może powstać w wyniku obrotu i stosowania środków ochrony roślin.

Na mocy przepisów w/w ustawy powołana została urzędowa służba ochrony roślin, którą jest Inspekcja Ochrony Roślin odpowiedzialna za całokształt realizacji zadań związanych z ochroną roślin w Polsce. Określone zostały ponadto obowiązki producentów rolnych, właścicieli i dzierżawców gruntów, importerów i eksporterów towarów roślinnych oraz podmiotów zajmujących się konfekcjonowaniem, obrotem i stosowaniem środków ochrony roślin.

Rozwiązania te są zbieżne z rozwiązaniami przyjętymi przez Unię Europejską. Występują jednak różnice, które nie pozwalają na włączenie się Polski w zintegrowane struktury unijne. Proces integracji Polski z Unią Europejską wymaga przyjęcia tych rozwiązań prawnych i organizacyjnych, które obowiązują w krajach Wspólnoty, a które nie funkcjonują w Polsce. Gwarantuje to zapewnienie, porównywalnego do innych państw członkowskich

Unii, poziomu ochrony własnych upraw oraz swobodnej wymiany handlowej towarami roślinnymi w ramach Wspólnego Rynku.

System rejestracji

Podstawowym rozwiązaniem wymagającym wprowadzenia do polskiego prawodawstwa oraz zorganizowania jest tzw. system rejestracji producentów. Rejestracja producentów, importerów i dystrybutorów jest jednym z kluczowych zagadnień reżimu zdrowotności roślin w Unii Europejskiej. Rozwiązania te są zawarte w dyrektywach UE wraz ze zmianami i uaktualnieniami oraz aktami towarzyszącymi.

Celem systemu jest podniesienie poziomu zdrowotności roślin poprzez: objęcie kontrolą zarówno ich jak i produktów stanowiących najwyższe zagrożenie fitosanitarne. System ten ukierunkowuje kontrolę zdrowotności głównie na rośliny w miejscu ich produkcji.

Rejestracja pozwala na precyzyjne ustalenie miejsc produkcji, składowania i dystrybucji roślin, produktów roślinnych i przedmiotów. Jest też podstawą do wykonywania inspekcji i badań oraz wydawania odpowiednich dokumentów potwierdzającym właściwy stan fitosanitarny i umożliwiającą przemieszczanie tych

towarów zarówno w obrocie wewnątrz UE jak i poza nią. W obrocie wewnątrz Unii zostaje zachowana zasada tzw. wolnego handlu, rozumianego jako przemieszczanie towarów bez kontroli na granicach wewnętrznych. Stwierdzenie w czasie inspekcji, po przeprowadzeniu koniecznych badań laboratoryjnych, organizmów szkodliwych skutkuje zastosowaniem odpowiednich procedur w celu ich zwalczania.

Rejestracji podlegają producenci, hurtownicy i dystrybutorzy oraz importerzy następujących roślin i produktów roślinnych:

- wszystkich roślin do sadzenia oprócz nasion, tj. sadzonek, podkładek, siewek, cebul, kłaczy, bulw i młodych roślin do uprawy;
- ziemniaków sadzeniaków;
- owoców cytrusowych z szypułkami i liśćmi;
- drewna pewnych gatunków drzew iglastych i liściastych.

Dokładny wykaz roślin i produktów roślinnych, które muszą być zaopatrzone w paszport roślin i których produkcja i obrót mogą być prowadzone wyłącznie przez podmioty urzędowo zarejestrowane zawiera załącznik VA Dyrektywy Rady 77/93/EWG. Od zasady tej istnieje odstępstwo. W myśl art.6.6 Dyrektywy Rady 77/93/EWG z obowiązku rejestracji mogą być zwolnieni producenci i dystrybutorzy materiału roślinnego przeznaczonego

dokończenie s. 24

na tzw. rynek lokalny.

Należy zaznaczyć, że w poszczególnych państwach członkowskich Unii Europejskiej istnieją różnice dotyczące podmiotów zwolnionych z obowiązku rejestracji.

Paszporty roślin

Integralną częścią reżimu zdrowotności roślin w Unii Europejskiej stanowi system paszportów roślin. Jest on bezpośrednio powiązany z systemem rejestracji producentów. Obowiązek stosowania paszportów roślinnych regulują państwa członkowskie w oparciu o Dyrektywę Rady i Komisji.

Paszport roślin jest urzędowym dokumentem potwierdzającym właściwą zdrowotność danej partii towarów roślinnych, który towarzyszy przewożonym towarom, ich opakowaniom lub przewożącym je środkom transportu. Dokument ten w obrocie wewnątrz Unii zastępuje Świadectwo Fitosanitarne, stosowane w handlu międzynarodowym. Paszport roślin potwierdza, że rośliny zostały wyprodukowane przez zarejestrowanego producenta, którego gospodarstwo jest regularnie kontrolowane; są wolne od wszelkich kwarantannowych chorób i szkodników oraz były uprawiane w miejscu wolnym od tych organizmów. Paszporty roślin składają

się z urzędowej etykiety i dokumentu towarzyszącego, który stanowi dowód na to, że materiał przeszedł pozytywnie system kontroli Wspólnoty.

Paszport roślin musi zawierać następujące dane: (1) uniwersalny symbol paszportu roślin; (2) kod państwa członkowskiego; (3) numer rejestracyjny producenta lub importera; (4) indywidualny numer określający serię lub partię; (5) nazwę botaniczną roślin; (6) ilość roślin lub produktów; (7) informację, że materiał może zostać wwieziony do strefy chronionej; (8) informację o kraju pochodzenia lub kraju nadawcy produktów - dla towarów pochodzących z krajów spoza Unii Europejskiej.

W krajach Unii Europejskiej w odniesieniu do towarów roślinnych są stosowane następujące rodzaje paszportów: (1) paszport roślin "PP", (2) paszport zastępczy "RP" i (3) paszport roślin kierowanych na obszar stref chronionych "ZP"

Jeżeli podczas przewozu roślin, produktów roślinnych i przedmiotów nastąpi zmiana w stosunku do warunków określonych przy wystawieniu paszportu roślinnego, wystawiany jest paszport zastępczy. W przypadku przywozu towarów roślinnych pochodzących z poza Wspólnoty, a przeznaczonych do obrotu wewnątrz

Wspólnoty, przed wprowadzeniem ich do obrotu towarzyszące im Świadectwo Fitosanitarne jest zastępowane paszportem roślin wystawianym na granicy przez służbę ochrony roślin.

Kolejnym rozwiązaniem, które wymaga wprowadzenia do polskiego prawodawstwa, jest system sfer chronionych. Polega to na wyłączeniu powierzchni całego kraju bądź jego części, na której nie występują określone organizmy szkodliwe oraz wprowadzeniu na tym terenie dodatkowych rygorów zapewniających bezpieczeństwo fitosanitarne roślin uprawnych.

Wprowadzenie powyższych rozwiązań stanowi duże wyzwanie dla władz rządowych. Przyniosą one wymierne korzyści polegające na: poprawie zdrowotności upraw i jakości produktów rolno-spożywczych, poprawie ich konkurencyjności, możliwości powiązania systemu rejestracji z ewentualnym korzystaniem z dopłat i dotacji.

W resorcie rolnictwa i rozwoju wsi rozpoczęły się prace nad przygotowaniem stosownych przepisów prawnych. Ważnym elementem działań jest przygotowanie służby ochrony roślin oraz producentów, importerów i dystrybutorów roślin do realizacji omówionych zadań.

Anna Mazurek

Agroliga 2000

Finalista z Derewicznej

W tegorocznej edycji Agroligi 2000 finalistami na szczeblu Oddziału w Grabanowie tj. z powiatów: białskiego, łukowskiego, parczewskiego i radzyńskiego zostali:

- w kategorii firm - **Spółdzielnia Mleczarska SPOMLEK w Radzyniu Podlaskim,**
- w kategorii rolników pan **Marian Mironczuk z Derewicznej gm. Komarówka Podlaska.**

W numerze 9 "Doradztwa Rolniczego" pani Alina Syp przedstawiła wizytówkę SPOMLEKU, który to został finalistą na szczeblu wojewódzkim. Poniżej przedstawię pokrótce drobiarskie gospodarstwo Mariana Mironczuka.

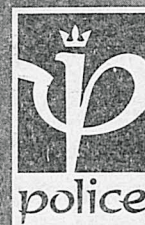
Gospodarstwo rodzinne prowadzi wspólnie z córką i dwoma synami. Użytki rolne w gospodarstwie stanowią 44 ha, z czego 14 ha to grunty dzierżawione. Uprawiany jest głównie jęczmień i pszenica z przeznaczeniem na paszę. Plony w granicach 50-55 q/ha.

Pan Marian przejął gospodarstwo w 1974 roku o powierzchni 5 ha bez specjalizacji. Jak sam mówi, zaczął praktycznie od zera. W 1977 roku decyduje się na budowę kurnika na 10 tys. niosek. Z dochodów uzyskiwanych z tej produkcji stopniowo rozwija swoje gospodarstwo. W 1984 roku buduje dom mieszkalny. W 1993 roku powstają 2 kurniki a

potem następne. Obecnie gospodarstwo posiada 6 ha po 20 tys. brojlerów. Łącznie jest 5 rzutów rocznie dając produkcję ok. 1.500 ton żywności. Pan Marian decyduje się w 1990 roku na budowę własnej ubojni. Umożliwia to ominięcie jednego pośrednika, zwiększenie konkurencyjności na rynku jak i opłacalności produkcji. W ubojni przerabiane są kurczęta tylko własnej produkcji. Produkt finalny, półtuszkę w ilości ok. 1.000 ton rocznie, sprzedawany jest w 30 % na miejscu a w 70% do sieci sklepów w Lublinie, Świdniku i Białej Podlaskiej. Pan Marian był we Francji i widział tam gospodarstwa drobiarskie. Mówi, że ma się czym pochwalić, bo praktycznie swoje gospodarstwo doprowadził do takiej świetności w ciągu jednego pokolenia.

Marek Lewandowski

„POLICE” SA - dobre na każdym polu.

Nawozy z Polic

- dodaj, by pomnożyć plon

Skoncentrowane nawozy granulowane z Polic to cenne źródło makro- i mikrośladników doskonale przyswajalnych przez rośliny. Aby Twoje uprawy dawały obfity plon o wysokiej jakości, stosuj zawsze **przed-siewnie** lub **pogłównie** Polifoski, Polimagi, Polidap. Szeroka gama składników, m.in. N, P, K, Mg, S, Fe, gwarantuje roślinom komfort wzrostu, poprawia zimotrwałość, odporność na stres wodny, choroby i szkodniki. By zwiększyć plon i podnieść zawartość białka, dodaj **pogłównie** mocznik.

Rachunek jest prosty: trzeba dodać, by pomnożyć plon.

Zakłady Chemiczne „POLICE” SA

ul. Kuźnicka 1, 72-010 Police, Biuro Sprzedaży Krajowej, tel.: (091) 317 4303, fax: (091) 317 4772

Bobry w dolinie Bugu

Osia przewodnią Parku Krajobrazowego "Podlaski Przełom Bugu" jest szeroka dolina tej rzeki, wypełniona rozległymi łąkami i pastwiskami, poprzecinana licznymi mokradłami i starorzeczami, których brzegi porośnięte gęsto licznymi gatunkami wierzb stanowią wspaniałe miejsce bytowania bogatego świata fauny.

Elementem wzbogacającym biocenozę doliny Bugu są zbiorowiska roślinne rzadkie i ginące w skali Europy - łągi wierzbowo-topolowe, które swe przetrwanie zawdzięczają brakowi jakiegokolwiek zabudowy technicznej koryta rzeki. Położone w obniżeniach, okresowo zalewane przez wezbrane wody Bugu łągi są bogatym zbiorowiskiem, decydującym o wielkiej bioróżnorodności tego obszaru.

Wysoki stopień naturalności i bogactwo ekosystemu zadecydowały o szczególnej roli doliny Bugu w przemieszczaniu się roślin i zwierząt. Taką funkcję obiektu przyrodniczego określa się mianem korytarza ekologicznego.

Jednym z wędrowców, który szczególnie upodobał sobie podróżę doliną Bugu jest bóbr europejski. Ten największy z naszych gryzoni, bo liczący ponad 100 cm długości i ważący ok. 15 kg ssak był w Polsce w latach 60-tych zagrożony wyginięciem. Jednym z powodów załamania się jego populacji były nadmierne odłowy i kłusownictwo ze względu na cenne futro i mięso oraz ceniony w dawnej medycynie tłuszcz i skrom bobrowy. Jednak decydującą rolę odegrały tu nieodwracalne zmiany w naturalnym środowisku bytowania tego gatunku w wyniku osuszających najczęściej melioracji, udrażniania i zabudowy małych cieków wodnych oraz zagospodarowywania wszelkich nieużytków wodnych.

Rozpoczęta w roku 1958 sztuczna hodowla bobrów w Popielnie oparta była na kilkunastu osobnikach, które ocalały w okolicach Oliwy oraz dziewięciu, sprowadzonych z Woroneża. W efekcie licząca ponad 200 osobników populacja posłużyła do reintrodukcji, czyli rozmieszczenia bobrów w wybranych rejonach kraju, gdzie niegdyś znajdowały się ich ostoje. Objęty ścisłą ochroną gatunkową bóbr szybko zajął opuszczoną niszę ekologiczną i od lat z powodzeniem zasiedla brzegi Bugu i pobliskie tereny podmokłe. Z racji swych wyjątkowych uzdolnień inżynierskich bóbr jest szczególnie cennym, bo bardzo aktywnym elementem biocenozy. Do swego bytowania, a więc: zdobycia pożywienia, schronienia się, założenia nor lęgowych i wychowania młodych bóbr potrzebuje terenu zalanego wodą. Ponieważ takich

(dogodnych dla bobra) terenów jest niewiele, musi on wziąć "sprawy w swoje ręce" i budować tamę, która spiętrzy wodę i tu właśnie popisuje się swym niebywałym kunsztem. Fundamentem takiej budowli jest zazwyczaj zwalone (oczywiście, "własnoręcznie") dość pokaźne drzewo, rosnące tuż przy brzegu. W płataninę zanurzonych konarów wtykane są misternie setki i tysiące patyków, ciętych uprzednio "na miarę" i mozolnie donoszonych przez pozostałych członków rodziny. Tama uznana jest za zakończoną, gdy jej konstrukcja pozwala spiętrzyć wodę do pożądanego poziomu.

Powstanie tamy zmienia radykalnie wszechstronny układ warunków w środowisku włącznie z mikroklimatem i otwiera szerokie pole ekspansji dla biocenozy. Zwabione nowymi możliwościami siedliskowymi i pokarmowymi

Pod Woroblinem stanowisko bobra europejskiego

Pod Woroblinem wierzba nadgryziona przez bobry

pojawiają się tu liczne organizmy oraz ich zespoły z wzajemnymi, ścisłymi powiązaniami. Wzrasta bioróżnorodność, nasila się obieg materii - aktywność bobra uruchamia proces wzbogacania ekosystemu. Powiększa się wreszcie tak pożądana dzisiaj mała retencja. Podobnie jak słoń tratujący i zjadający krzewy sawanny toruje drogę i otwiera bogaty jadalospis dla zebr, antylop i innych roślinożerców, tak i bóbr udostępnia ukryte zasoby środowiska innym. Wypełnia w ten sposób przypisaną mu przez naturę misję gatunku kluczowego.

Szacuje się, iż obecnie część doliny Bugu położoną w granicach parku krajobrazowego zasiedla 8 rodzin bobrzyczych. Ponadto obserwuje się liczne stada efemeryczne, nie przejawiające więzi rodzinnych. Stąd też nad brzegami Bugu, na jego wyspach oraz

w starorzeczach często spotyka się świeże ślady żerowania.

Obserwowany od połowy lat 80-tych wzrost śladów bytności bobrów świadczy o wysokim stopniu naturalności doliny Bugu i wydawałoby się, że powinien skłaniać do optymizmu, jednak nieubłagane prawa ekologii każą patrzeć na przyszłość bobrów nieco inaczej. Paradoksalnie, czynnikiem, który może przysporzyć bobrom wiele kłopotu jest brak naturalnego drapieżnika, który trzymałby w ryzach liczebność populacji tego ssaka. Zauważmy, że od lat leśnicy oraz rolnicy borykają się ze szkodami w uprawach, powodowanymi przez jeleniowate oraz dziki. Powodem tego jest nadmierna liczebność zwierząt, które przekroczywszy zasobność środowiska zmuszone były wyjść w pole w poszukiwaniu pożywienia. Za nadmierną liczebność jeleniowatych

winę ponoszą wilki i rysie, a raczej ponosiłyby, gdyby były, bo człowiek wyeliminował to ogniwo łańcucha pokarmowego bardzo skutecznie. Ufny swej wiedzy podjął się roli, jaką dotychczas pełniły te drapieżniki i stał się monopolistą w regulacji ilości jeleni, saren, łosi i dzików. Efekty tych poczynań widzimy w postaci szkaradnych "ambon", dużych nakładów ponoszonych na ochronę upraw leśnych i okazałych kwot odszkodowań wypłacanych za szkody łowieckie, wreszcie w ciągle niejednoznacznej ocenie strony

moralnej działalności ludzkiej p.t. łowiectwo.

Podobnie jak u jeleniowatych, tak i u bobrów z braku naturalnego drapieżnika rolę arbitra, regulującego stan populacji przyjmuje na siebie człowiek. On też określi liczby krytyczne, powyżej których populację należy uznać za szkodliwą i podjąć adekwatne działania.

Historia dowodzi, iż nasz gatunek specjalizuje się w popełnianiu gaf ekologicznych, dlatego też obawiam się, że i w przypadku bobra "staniemy na wysokości zadania" ■

*Jerzy Ostaszewski
Park Krajobrazowy "Podlaski
Przełom Bugu" Janów Podlaski*

* powyższy materiał celowo napisałem w tonie prowokacyjnym do wywołania dyskusji

zdjęcia Janusz Szostakiewicz

Wydawca: Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lublinie Oddział w Grabanowie
Adres Redakcji: WODR Oddział Grabanów 21-500 Biała Podlaska,
tel. (0 83)343 37 92, 341 12 55, 341 12 47, fax 343 81 98

Red. nac. Marek Lewandowski. Skład komputerowy: Andrzej Mazur. Druk: Ireneusz Wagner zam. 10/00 nakł. 1100 egz.

Adresy i telefony Powiatowych Zespołów Doradztwa Rolniczego: **Biała Podlaska** ul. Żeromskiego 3 tel/fax 343 32 34, **Łuków** ul. Czerwonego Krzyża 4 tel/fax (0 25) 798 39 58, **Parczew** ul. Piwonia 50 tel/fax 354 24 74, **Radzyń Podlaski** ul. Dąbrowskiego 9 tel. fax 352 84 06, **Wisznice** ul. Warszawska 13 tel/fax 378 22 49

Bobry w dolinie Bugu

Foto
Janusz
Szostakiewicz